

KRAJOWY PLAN DZIAŁAŃ PRZECIWKO HANDLOWI LUDŹMI

NA LATA 2011 - 2012

Krajowy Plan Działań przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2011-2012 jest kontynuacją krajowych programów* zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi, realizowanych począwszy od września 2003 roku, kiedy to pierwszy z nich został przyjęty przez Radę Ministrów.

Handel ludźmi w Polsce

Nasilenie się zjawiska handlu ludźmi zaobserwowano w Polsce na początku lat 90. Obecnie Polska nie jest już tylko krajem pochodzenia ofiar, ale także krajem tranzytowym, przez który odbywa się transfer ofiar z Europy Wschodniej do Europy Zachodniej oraz krajem docelowym dla ofiar wykorzystywanych głównie w prostytucji i pracy przymusowej.

A. Obraz zjawiska w świetle danych prokuratorskich (patrz Aneks: załącznik nr 2).

Sposób gromadzenia danych

W związku ze zmianą sposobu gromadzenia danych przez prokuraturę w roku 2009**, poniższa analiza zjawiska obejmuje dwa okresy, tj. lata 1995-2008 oraz lata 2009-2010. Prezentowane dane dotyczą spraw, którym, w opinii Prokuratury Generalnej (uprzednio: Prokuratury Krajowej), nadano lub powinno się nadać kwalifikację prawną z artykułów penalizujących to przestępstwo.

Obraz zjawiska w latach 1995-2008

W latach 1995-2008 polskie prokuratury zakończyły prowadzenie 487 postępowań przygotowawczych w sprawach dotyczących handlu ludźmi. Od roku 2007 obserwuje się wzrost liczby zakończonych spraw o handel ludźmi. Podczas gdy w latach 2004-2005 było to 27 spraw rocznie, w okresie 2007-2008 – było ich blisko dwukrotnie więcej (50 spraw rocznie). Blisko 70%

---

* Zgodnie z nowelizacją ustawy z dn. 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 i Nr 157, poz. 1241), niniejszy dokument, podobnie jak dokument realizowany w latach 2009-2010, nie nosi nazwy „program” z uwagi na jego odmienny charakter od programów rozwoju opisywanych w ww. ustawie, a także programów wieloletnich. W związku z tym nie sporządza się raportu ewaluacyjnego, o którym mowa w art. 15 pkt 6 ww. ustawy.

- ** Dane za lata 1995-2008 dotyczą przestępstwa handlu ludźmi, tj. przestępstw z art. 253 § 1 k.k. (handel ludźmi) i art. 204 § 4 k.k. (zwabienie lub uprowadzenie innej osoby w celu uprawiania przez nią prostytucji za granicą) oraz dodatkowo przestępstw z art. 204 § 1 k.k. (nakłanianie innej osoby do uprawiania prostytucji lub ułatwianie uprawiania prostytucji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej), art. 204 § 2 k.k. (czerpanie korzyści majątkowych z uprawiania prostytucji przez inną osobę), art. 204 § 3 k.k. (popęśnienie przestępstw z art. 204 § 1 i 2 k.k. wobec małoletniego) i art. 203 k.k. (doprowadzenie innej osoby do uprawiania prostytucji);
- Dane za 2009 r. dotyczą przestępstwa handlu ludźmi, tj. przestępstw z art. 253 § 1 k.k. i art. 204 § 4 k.k. oraz dodatkowo przestępstw z art. 204 § 3 k.k. i art. 203 k.k.;
- Analogicznie dane za 2010 r. dotyczą przestępstwa handlu ludźmi, tj. przestępstw z art. 253 § 1 k.k., art. 204 § 4 k.k. i z art. 189 a (w związku z nowelizacją kodeksu karnego, która weszła w życie dn. 8 września 2010 r.) oraz dodatkowo przestępstw z art. 204 § 3 k.k. i art. 203 k.k.

prowadzonych postępowań zakończono skierowaniem do sądu aktu oskarżenia, jednak ok. 30% umorzono. Powodem umorzeń w zdecydowanej większości spraw (ponad 80%) był fakt niezastnienia przestępstwa. Oznacza to, że w ocenie prokuratury nie udało się zebrać dostatecznych dowodów w sprawie na sformułowanie aktu oskarżenia. **Łącznie oskarżono 869 osób.** Należy podkreślić, że w okresie 2001-2008 80,9% liczby oskarżonych stanowili **obywatele Polski**, natomiast pozostałe 19,1% stanowili cudzoziemcy, głównie obywatele Bułgarii i Ukrainy.

W latach 1995-2008 ustalono **3170 pokrzywdzonych**, z czego zdecydowaną większość (79,7%) stanowili obywatele RP (2527 osób). Pozostali pokrzywdzeni (20,3%) to cudzoziemcy (643 osoby).

Przedstawione dane wskazują na fakt, iż dominującym zjawiskiem jest **wewnątrz krajowy handel ludźmi** czyli dokonywanie przestępstwa handlu ludźmi przez Polaków na polskich obywatelach.

Liczba osób uznanych za pokrzywdzone przestępstwem handlu ludźmi wzrosła: podczas gdy w latach 1995-2006 prokuratury uznawały za pokrzywdzonych średnio 152 osoby rocznie, to w okresie 2007-2008 liczby te były znacznie większe. W roku 2007 ujawniono 1021 pokrzywdzonych, przy czym większość ofiar to pokrzywdzeni w jednej sprawie (w tzw. sprawie *Terra Promessa* było ok. 880 pokrzywdzonych). Ujawnienie w 2008 roku 315 ofiar handlu ludźmi stanowiło sygnał ostrzegawczy o wzroście zagrożenia handlem ludźmi.

Łącznie w latach 1995-2008 zidentyfikowano 643 ofiary cudzoziemskie. Dominowali wśród nich obywatele dwóch państw: Ukrainy i Białorusi – łącznie stanowili oni 80,6% wszystkich cudzoziemskich ofiar ujawnionych na terenie Polski.

Ponadto od kilku lat jako ofiary handlu ludźmi, głównie w celach wykorzystania seksualnego, identyfikuje się na terenie Polski obywatelki państw afrykańskich. Mimo, że są to pojedyncze przypadki, potwierdzają one trend, który od kilku lat jest obserwowany również w krajach Europy Zachodniej.

Obraz zjawiska w latach 2009-2010

W roku 2010 wzrosła liczba wszczętych postępowań przygotowawczych dotyczących przestępstwa handlu ludźmi (odpowiednio 74 sprawy w 2009 r. i 93 sprawy w 2010 r.). W latach 2009-2010 wszczęto łącznie 167 postępowań przygotowawczych, przy czym zaledwie 78 z nich (46,7%) nadano kwalifikację prawną z artykułów penalizujących przestępstwo handlu ludźmi. Pozostałym sprawom nadano kwalifikację z art. 204 § 3 k.k. (31 postępowań) i art. 203 k.k. (58 postępowań).

Liczba zakończonych postępowań przygotowawczych była na zbliżonych poziomach (109 postępowań w 2009 r. i 117 postępowań w 2010 r.); łącznie prokuratury zakończyły prowadzenie 226 postępowań. W obu latach podobna była też liczba spraw zakończonych wniesieniem aktu oskarżenia (odpowiednio 39 i 40 spraw rocznie).

Blisko 35% prowadzonych postępowań zakończono skierowaniem do sądu aktu oskarżenia, ok. 36% umorzono. Podobnie jak w roku poprzednim, największą liczbę postanowień o umorzeniu śledztwa wydano na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k., tj. w wyniku stwierdzenia, iż czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia. Jednocześnie w 2010 r. wydano 28 postanowień o zawieszeniu śledztwa (w 2009 r. – 14 postanowień).

W roku 2010 oskarżono 78 osób, z czego blisko 80% stanowili obywatele Polski; natomiast pozostali oskarżeni to głównie obywatele Bułgarii i Ukrainy. **Łącznie w latach 2009-2010 oskarżono 157 osób.**

W stosunku do roku poprzedniego, w 2010 r. za pokrzywdzonych przestępstwem handlu ludźmi uznano mniej osób (611 osób w 2009 r. i 323 osoby w 2010 r.). Niemniej dane te, w odniesieniu do lat 2007-2008, wykazują tendencję rosnącą (biorąc zwłaszcza pod uwagę zmianę sposobu zbierania danych, tj. rezygnację od 2009 z uwzględniania czynów z art. 204 § 1 i 2 k.k.).

Łącznie w latach 2009-2010 ustalono 934 pokrzywdzonych, z czego nadal zdecydowaną większość (77,3%) stanowili obywatele RP (772 osoby). Pozostali pokrzywdzeni (22,7%) to cudzoziemcy

(212 osób). W roku 2010 zaobserwowano spadek liczby małoletnich pokrzywdzonych przestępstwem handlu ludźmi (66 osób w 2009 r. i 32 osób w 2010 r.).

Dominującym zjawiskiem pozostaje zatem wewnątrz krajowy handel ludźmi. Biorąc pod uwagę wszystkie wszczęte postępowania w roku 2010, to aż 78 z nich dotyczyło wykorzystania kobiet (także cudzoziemek) w celach prostytucji lub innych usług o charakterze seksualnym. W Polsce ofiarami tego procederu były w 2010 r. głównie obywatelki Ukrainy, Bułgarii i Białorusi, w ostatnich latach identyfikowano także obywatelki państw afrykańskich i Ameryki Łacińskiej. Polki były identyfikowane jako ofiary handlu ludźmi w celach wykorzystania seksualnego zarówno w Polsce, jak i za granicą, głównie we Włoszech, Niemczech i Holandii.

W dalszym ciągu obserwowana jest także tendencja związana z wykorzystywaniem polskich obywateli do prac przymusowych lub w celu popełniania przestępstw w krajach Europy Zachodniej. W Polsce ofiarami tego procederu stają się głównie obywatele krajów sąsiadujących z Polską oraz obywatele krajów azjatyckich.

B. Obraz zjawiska na podstawie danych Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi

Od roku 2006 na zlecenie Ministra SWiA realizowany jest *Program wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi*. Finansowany w całości z budżetu państwa, przeznaczony jest dla cudzoziemców – obywateli państw trzecich zidentyfikowanych w Polsce jako ofiary handlu ludźmi. Od stycznia 2010 *Program* jest częścią nowego zadania publicznego – *Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi*, które zapewnia pomoc zarówno obywatelom RP będącym ofiarami handlu ludźmi, jak i cudzoziemcom. W ramach tego zadania możliwe było wsparcie również domniemych ofiar handlu ludźmi, zwłaszcza cudzoziemców, wobec których dopuszczono się łamania praw pracowniczych.

Liczba ofiar wspartych przez Krajowe Centrum w pewnej mierze świadczy o skali zjawiska – w okresie od kwietnia do grudnia 2009 r. bezpośrednią pomoc otrzymały 193 osoby (77 obywateli RP i 116 cudzoziemców), natomiast w 2010 r. – 253 osoby (83 obywatele RP i 170 cudzoziemców). Również liczba ofiar objętych *Programem wsparcia* od początku jego realizacji systematycznie rośnie. Podczas gdy w roku 2006 skorzystało z niego 10 pokrzywdzonych, w latach 2007-2009 corocznie z Programu korzystało ok. 20 ofiar, to w 2010 r. wsparciem objęto 34 pokrzywdzonych. Z ostatnich danych wynika również, że w ramach *Programu* liczba ofiar handlu ludźmi do pracy przymusowej stopniowo równoważy się z liczbą ofiar wykorzystania w prostytucji.

W chwili obecnej brak jest statystyk pozwalających na precyzyjne określenie liczby obywateli polskich, którzy w ostatnich latach stali się ofiarami handlu ludźmi poza granicami kraju. Z pewnością część z nich ujęta jest w danych prokuratorskich, o ile właściwą w prowadzeniu postępowania była polska prokuratura, tj. gdy sprawcami przestępstwa byli obywatele RP. Pokrzywdzeni poza granicami kraju są także wśród tych, którzy otrzymali pomoc Krajowego Centrum (77 osób w okresie od IV do XII 2009 r. i 83 osoby w 2010 r.), a także wśród osób korzystających ze wsparcia w ramach pomocy społecznej. W ostatnich latach obywatele polscy stawali się ofiarami handlu ludźmi m.in. we Włoszech, w Hiszpanii, Niemczech, Wielkiej Brytanii czy w Szwecji.

Uwarunkowania międzynarodowe Planu działań

Zwalczanie handlu ludźmi nadal jest jednym z priorytetowych działań podejmowanych przez Unię Europejską: stanowisko takie zostało wyrażone w tzw. Programie sztokholmskim wskazującym na konieczność zwalczania poważnej przestępczości oraz przestępczości zorganizowanej w tym handlu ludźmi oraz usprawnienie działań organów ścigania w państwach UE. Jednocześnie wskazano na konieczność podjęcia współpracy z krajami trzecimi, zwłaszcza poprzez zapewnienie wdrożenia działań przewidzianych w dokumencie AOP (*Action Oriented Paper on trafficking in human beings*).

Ponadto, dostrzegając konieczność stworzenia ram prawnych dla skuteczniejszego systemu wsparcia i ochrony ofiar, a także dla ścigania sprawców tego przestępstwa, w 2008 r. na forum UE podjęto prace nad nowelizacją decyzji ramowej 2002/629/JHA w sprawie zwalczania handlu ludźmi, które w rezultacie zakończyły się opracowaniem projektu dyrektywy. Dyrektywa została przyjęta przez Radę Unii Europejskiej dn. 21 marca 2011 r. Istnieje konieczność dokonania analizy polskiego stanu prawnego pod kątem implementacji dyrektywy oraz podjęcie ewentualnych prac umożliwiających implementację przepisów UE do polskiego porządku prawnego.

Unia Europejska, uznając zwalczanie handlu ludźmi za jeden z priorytetów, utworzyła w roku 2009 Nieformalną Sieć Krajowych Sprawozdawców/Mechanizmów Ekwiwalentnych ds. Handlu Ludźmi (*An informal EU Network of National Rapporteurs or Equivalent Mechanisms on Trafficking in Human Beings*) służącą wymianie dobrych praktyk. W grudniu 2010 roku powołany został UE Koordynator ds. Handlu Ludźmi.

Prace podejmowane na forum UE wyznaczają wspólne dla wszystkich państw członkowskich istotne obszary zainteresowań, wśród których należy wymienić: zabezpieczenie praw ofiar, gromadzenie porównywalnych danych nt. przestępstwa handlu ludźmi czy problem handlu dziećmi.

W Komisji Europejskiej trwają prace nad Zintegrowaną Strategią UE, dotyczącą zwalczania handlu ludźmi i środków służących ochronie i wsparciu ofiar. Punktem wyjścia dla opracowania Strategii jest opinia Grupy ekspertów ds. handlu ludźmi Komisji Europejskiej (*Opinion No7/2010 of the Group of Experts on Trafficking in Human Beings of the European Commission: Proposal for a European Strategy and Priority Actions on combating and preventing trafficking in human beings (THB) and protecting the rights of trafficked and exploited persons*) oraz prace podejmowane w ramach Nieformalnej Sieci Krajowych Sprawozdawców/Mechanizmów Ekwiwalentnych ds. Handlu Ludźmi.

W lutym 2011 r. w stosunku do kolejnej grupy państw, w tym Polski, rozpocznie się proces ewaluacji implementacji przez Państwa-Strony *Konwencji Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi*, w ramach której zostaną zorganizowane wizyty przedstawicieli GRETA i Sekretariatu RE w Polsce. Raport wraz z konkluzjami zostanie opracowany przez GRETE w okresie kwiecień-lipiec 2012 i przedstawiony Komitetowi Stron (*Committee of the Parties*).

Na forum ONZ opracowany został Globalny Plan Działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi (*The United Nations Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons*), w ramach którego zaleca się podjęcie działań w takich obszarach jak: zapobieganie handlowi ludźmi, ochrona i wsparcie ofiar, ściganie oraz wzmocnienie współpracy między instytucjami zaangażowanymi w zapobieganie i zwalczanie tego zjawiska, tak na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym.

Cele Planu działania

Celem głównym Planu jest stworzenie warunków koniecznych dla skutecznego przeciwdziałania i zwalczania handlu ludźmi w Polsce oraz wsparcia i ochrony ofiar tego przestępstwa.

Skutkiem działań podejmowanych w ramach Planu winna być m.in. lepsza identyfikacja pokrzywdzonych przestępstwem handlu ludźmi, a w konsekwencji wzrost liczby postępowań przygotowawczych dotyczących przypadków handlu ludźmi oraz wzrost liczby ofiar tego przestępstwa, którym udzielono wsparcia i ochrony.

Z kolei do **celów szczegółowych** Planu należą:

I. Upowszechnienie wiedzy nt. zjawiska wśród potencjalnych ofiar, przedstawicieli instytucji udzielających im pomocy oraz instytucji odpowiedzialnych za ściganie przestępstwa handlu ludźmi (zadania opisane w części I „*Działania prewencyjne, badania zjawiska*” Planu działania);

II. Poprawa skuteczności działań instytucji odpowiedzialnych za ściganie przestępstwa handlu ludźmi poprzez doskonalenie narzędzi prawnych, struktur oraz wdrażanie najlepszych praktyk (zadania opisane w części II Planu);

III. Wzbogacenie oferty i podniesienie standardu działań służących wsparciu ofiar handlu ludźmi (zadania opisane w części III „Wsparcie i ochrona ofiar”).

Priorytetowe zadania dla każdej z ww. kategorii zostały uszczegółowione w tekście niniejszego Planu.

Plan jest zgodny z założeniami średniookresowej strategii rozwoju kraju zawartymi w dokumencie „Strategia rozwoju kraju 2007-2015”^{*}.

Realizacja większości wskazanych w Planie działań będzie miała pośredni, pozytywny wpływ na kształtowanie się lokalnych systemów bezpieczeństwa, zaś niektóre z nich np. zainicjowanie, w formie pilotażu, wojewódzkich zespołów ds. handlu ludźmi z udziałem przedstawicieli wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich, inspekcji pracy, Policji, Straży Granicznej, organizacji pozarządowych; wzmocnienie struktur wojewódzkich ulokowanych w Wydziałach Kryminalnych KWP/KSP zajmujących się zagadnieniem handlu ludźmi, wpływają bezpośrednio na tworzenie się ww. systemów.

System realizacji i monitorowania Planu działania

Na system realizacji i monitorowania działań przewidzianych w Planie składają się następujące elementy:

- międzyresortowy **Zespół ds. Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi**, powołany Zarządzeniem nr 23 Prezesa Rady Ministrów z dn. 5 marca 2004 roku, któremu przewodniczy Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, stanowiący organ opiniodawczo-doradczy Prezesa Rady Ministrów; obecnie w skład Zespołu wchodzi przedstawiciele podmiotów administracji rządowej (tj. ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, Ministra Sprawiedliwości, ministra właściwego do spraw zagranicznych, ministra właściwego do spraw zdrowia, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców, Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Straży Granicznej), a także zaproszonych instytucji (Głównego Inspektoratu Pracy, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz Prokuratora Generalnego^{**}) i organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką handlu ludźmi (Fundacji Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada”, Caritas Polska, Fundacji Dzieci Niczyje i Fundacji ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych, Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć, Stowarzyszenia Po-MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej).

-
- * Priorytetem 3 „Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości”, pkt h „Prowadzenie racjonalnej polityki migracyjnej”: przeciwdziałanie negatywnym skutkom migracji zarobkowych.

Tego priorytetu dotyczyć będą zadania związane z problematyką handlu ludźmi do pracy przymusowej, tak obywatelami polskimi, jak i cudzoziemcami przybywającymi do Polski, przyporządkowane ww. celom szczegółowym Programu, a także zadania o charakterze szkoleniowym skierowane do wybranych grup profesjonalistów (m.in. konsulowie, inspektorzy pracy, pracownicy wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy czy członkowie związków zawodowych) czy kampanie informacyjne i badania przeprowadzone wśród młodzieży.

- Priorytetem 4 „Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa”, pkt b „Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny”: stworzenie efektywnych lokalnych systemów bezpieczeństwa.

^{**} Z uwagi na zmiany ustawowe od 31 marca 2010 r. Prokuratura Generalna nie funkcjonuje w strukturach administracji rządowej, prokurator biorący udział w pracach międzyresortowego Zespołu uczestniczy w nim na zasadach § 5 ust. 3 nr 23 zarządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 marca 2004 r., czyli zaproszenia przez Przewodniczącego Zespołu oraz delegacji Prokuratora Generalnego.

oraz

- **Grupa Robocza** ww. Zespołu odpowiedzialna za bieżące monitorowanie realizacji Programu, w skład której wchodzi eksperci reprezentujący instytucje uczestniczące w pracach Zespołu. W ramach Grupy Roboczej dodatkowo powołano cztery grupy eksperckie – grupę ds. problematyki handlu dziećmi działającą od roku 2007 oraz grupę ds. zbierania danych statystycznych (po pierwszym spotkaniu w roku 2009 prace kontynuowano w drodze bezpośrednich kontaktów z poszczególnymi podmiotami). Następnie w roku 2010 r. powołano grupę ds. działań prewencyjnych oraz grupę ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi.

Zadania przewidziane do realizacji w ramach Planu mają zasięg ogólnokrajowy: tzn. dotyczą bądź działań instytucji centralnych w zakresie tworzenia regulacji prawnych lub modelowych praktyk, bądź działań podejmowanych we wszystkich województwach za pośrednictwem właściwych do tego celu jednostek (m.in. komend wojewódzkich policji, oddziałów straży granicznej, powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury czy wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich).

W związku z tym, iż szczególna odpowiedzialność za ściganie organizatorów handlu ludźmi spoczywa na Policji, a także Straży Granicznej do realizacji zadań z tym problemem związanych powołane zostały specjalne struktury.

W dniu 5 lipca 2007 r. Zastępca Komendanta Głównego Policji wydał polecenie powołania do dn. 31 lipca 2007 r. wyodrębnionych etatowo w strukturach Wydziałów Kryminalnych Komend Wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji – Zespołów dw. z Handlem Ludźmi. Koordynację działań wojewódzkich zespołów dw. z handlem ludźmi sprawuje **Centralny Zespół dw. z Handlem Ludźmi** umiejscowiony w Centralnym Biurze Śledczym Komendy Głównego Policji.

Decyzją Nr 139 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 18 czerwca 2008 r. został powołany **Zespół do spraw stałego monitoringu i koordynacji działań Straży Granicznej** w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępstwa handlu ludźmi.

Do głównych zadań Zespołu należy:

- bieżący monitoring i analiza przypadków handlu ludźmi ujawnionych przez Straż Graniczną;
- współpraca z MSWiA, Policją i innymi organami administracji państwowej oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępstwa handlu ludźmi.

Obecnie w skład Zespołu wchodzi członkowie wyznaczeni przez: Dyrektora Zarządu Operacyjno-Śledczego KGSG, Dyrektora Zarządu Granicznego KGSG, Dyrektora Zarządu ds. Cudzoziemców KGSG, Dyrektora Biura Kadr i Szkolenia KGSG, Dyrektora Gabinetu KGSG, Dyrektora-Szefa Sztabu KGSG, Komendanta Centralnego Ośrodka Szkolenia SG w Koszalinie, Komendanta Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie.

W 2009 r. w Komendzie Głównej Straży Granicznej w wyniku restrukturyzacji pionu operacyjno-śledczego SG, powołano w ramach Wydziału I dw. z Przestępczością Zorganizowaną ZOŚ KGSG **Sekcję I do spraw Nielegalnej Migracji i Handlu Ludźmi**. Komórce tej powierzono obowiązki w zakresie koordynacji i nadzoru nad działaniami podejmowanymi przez Oddziały SG w zakresie przeciwdziałania i zwalczania handlu ludźmi.

Ponadto, zarówno w Komendzie Głównej Straży Granicznej, jak również w oddziałach SG istnieją nietatowi koordynatorzy i zastępcy koordynatorów ds. zwalczania przestępstwa handlu ludźmi. Koordynatorzy są funkcjonariuszami z pionu operacyjno-śledczego. Do ich zadań należy m.in. koordynacja działań pomiędzy jednostkami i komórkami organizacyjnymi Straży Granicznej, Strażą Graniczną a Policją oraz koordynacja działań w ramach *Programu wsparcia i ochrony ofiar/świadka handlu ludźmi*, w tym również współpracy z organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania związane z ochroną ofiar.

W związku ze zmianami ustawowymi i organizacyjnymi dotyczącymi prokuratury w prokuraturach apelacyjnych wyznaczono prokuratorów zajmujących się monitoringiem i koordynacją postępowań przygotowawczych, których przedmiotem jest handel ludźmi. Wszystkie te elementy składają się na

system zwalczania i zapobiegania przestępstwu handlu ludźmi oraz realizacji zadań zapisanych w Planie działania.

W celu usprawnienia działań związanych z udzielaniem pomocy ofiarom handlu ludźmi w jednostkach urzędów wojewódzkich odpowiedzialnych za zagadnienia pomocy społecznej wyznaczeni zostali konsultanci ds. ofiar handlu ludźmi.

W roku 2009 rozpoczęło działalność, w formie zadania publicznego zleconego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, **Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi**.

Narzędziami monitorowania i okresowej ewaluacji realizacji Planu są:

- sprawozdanie z wykonania Planu zatwierdzone przez ww. międzyresortowy Zespół oraz
- sprawozdanie z prac międzyresortowego Zespołu ds. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi

przekazywane Prezesowi Rady Ministrów do 31 stycznia każdego roku.

Odpowiedzialność za wykonanie zadań wyznaczonych w Planie ponoszą wskazane podmioty. Termin wykonania zadań zapisanych w Planie upływa z końcem 2012 roku.

Finansowanie Planu

Zadania przypisane poszczególnym podmiotom będą finansowane w ramach budżetów pozostających do ich dyspozycji.

Część zadań, z uwagi na wysokie koszty ich realizacji, może być finansowana w oparciu o fundusze z Unii Europejskiej bądź środki z Funduszu Norweskiego (*patrz Aneks: zał. nr 1*).

Rok 2011

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji na realizację zadań przewidzianych w *Krajowym Planie Działań przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2011-2012* zabezpieczyło w budżecie państwa na 2011 rok, na podstawie opracowanego planu rzeczowo-finansowego wydatków, zgodnie z ustawą budżetową przyjętą w dn. 20 stycznia 2011 r., środki finansowe w wysokości 106 tys. PLN - § 4300 (ujęte w planie finansowym MSWiA - cz. 42 Sprawy wewnętrzne, dz. 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rdz. 75495 Pozostała działalność) oraz środki finansowe w wysokości 750 tys. PLN - § 2810 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom (ujęte w planie finansowym Departamentu Budżetu MSWiA – cz. 42 Sprawy wewnętrzne, dz. 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rdz. 75495 Pozostała działalność) na realizację zadania „Kontynuacja i rozwój koncepcji kompleksowego zabezpieczenia potrzeb ofiar i ofiar/ świadków handlu ludźmi – Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi” (Część III, pkt 12 *Krajowego Planu...*).

Łącznie w budżecie MSWiA na rok 2011 zabezpieczono środki finansowe w wysokości 856 tys. PLN (zgodnie z ustawą budżetową na rok 2011).

Ponadto, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zaplanowało w budżecie na 2011 rok środki finansowe w wysokości 140 tys. PLN z przeznaczeniem na realizację szkoleń kadry pomocy społecznej w zakresie postępowania z ofiarą/świadkiem handlu ludźmi (cz. 44 - Zabezpieczenie

społeczne, dz. 750 Administracja Publiczna). Dodatkowo MPiPS przeznaczy środki finansowe na wsparcie ośrodków interwencji kryzysowej w zależności od możliwości finansowych budżetu państwa będących w dyspozycji Ministra PiPS.

Łącznie w budżetach MSWiA oraz MPiPS na rok 2011 zabezpieczono środki w wysokości 996 tys. PLN.

Rok 2012

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji na realizację zadań przewidzianych w *Krajowym Planie Działań przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2011-2012* planuje zabezpieczyć w budżecie państwa na 2012 rok, na podstawie opracowanego planu rzeczowo-finansowego wydatków, środki finansowe w wysokości 130 tys. PLN - § 4300 (ujęte w planie finansowym MSWiA - cz. 42 Sprawy wewnętrzne, dz. 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rdz. 75495 Pozostała działalność) oraz środki finansowe w wysokości 778 tys. PLN - § 2810 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom (ujęte w planie finansowym Departamentu Budżetu MSWiA – cz. 42 Sprawy wewnętrzne, dz. 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rdz. 75495 Pozostała działalność) na realizację zadania „Kontynuacja i rozwój koncepcji kompleksowego zabezpieczenia potrzeb ofiar i ofiar/świadków handlu ludźmi – Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi” (Część III, pkt 12 *Krajowego Planu...*). Wzrost wydatków na prowadzenie KCIK w roku 2012 wynika z konieczności stworzenia możliwości wsparcia większej liczby ofiar handlu ludźmi w trakcie trwania Euro 2012 w związku z potencjalną identyfikacją większej liczby pokrzywdzonych w tym okresie (Część I, pkt 9.1 *Krajowego Planu...*).

Łącznie w budżecie MSWiA na rok 2012 planuje się zabezpieczyć środki finansowe w wysokości 908 tys. PLN (zgodnie z projektem ustawy budżetowej na rok 2012).

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej planuje zabezpieczyć w budżecie na 2012 rok środki finansowe w wysokości 140 tys. PLN z przeznaczeniem na realizację szkoleń kadry pomocy społecznej w zakresie postępowania z ofiarą/świadkiem handlu ludźmi (cz. 44 - Zabezpieczenie społeczne, dz. 750 Administracja Publiczna). Dodatkowo MPiPS przeznaczy środki finansowe na wsparcie ośrodków interwencji kryzysowej w zależności od możliwości finansowych budżetu państwa będących w dyspozycji Ministra PiPS.

Łącznie w budżetach MSWiA oraz MPiPS na rok 2012 planuje się zabezpieczyć środki w wysokości 1 048 tys. PLN. Ostatecznie kwoty te będą wynikały z ustawy budżetowej, z uwagi na przepisy art. 112a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240 ze zm.).

Tym samym w latach 2011-2012 szacunkowy koszt realizacji zadań Planu przypisanych do MSWiA oraz MPiPS wynosi 2 044 tys. PLN.

Priorytetowe zadania zapisane w obecnym Planie można podzielić na trzy kategorie. Część z nich to zadania o charakterze stałym, pojawiające się w kolejnych programach. Ich umieszczenie w Planie wynika z faktu, iż okazały się one być swego rodzaju „dobrymi praktykami”, których zasadność i efektywność została potwierdzona zdobytym doświadczeniem. Druga grupa to zadania całkowicie nowe związane z dynamiką zjawiska handlu ludźmi. Ostatnia grupa to zadania niezrealizowane w przewidzianym terminie w ramach poprzedniego Programu. Informacja nt. charakteru poszczególnych priorytetowych zadań została umieszczona w tekście Planu.

Część I

Działania prewencyjne, badania zjawiska

1. Organizacja obchodów Europejskiego Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi (zadanie stałe).

1.1 Zorganizowanie konferencji krajowej nt. handlu ludźmi (zadanie stałe).

W marcu 2006 roku odbyła się pierwsza Konferencja Krajowa nt. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi. Począwszy od roku 2008 przyjęto, iż konferencje krajowe winny być elementem obchodów Europejskiego (UE) Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi ustanowionego na dzień 18 października.

Konferencje gromadzą ekspertów w dziedzinie handlu ludźmi z instytucji administracji publicznej, organizacji pozarządowych oraz środowisk naukowych z całego kraju. W roku 2010 zmieniono formułę konferencji, by realizując cel dotarcia do jak najszerszego grona odbiorców zainteresować tematem handlu ludźmi samorządy lokalne, organizacje pozarządowe oraz studentów jako przyszłych ekspertów zajmujących się problematyką handlu ludźmi.

W roku 2011, ze względu na inne przedsięwzięcia dotyczące handlu ludźmi w ramach polskiej Prezydencji w UE nie planuje się organizacji konferencji krajowej.

W roku 2012, z uwagi na coraz częściej pojawiające się przypadki handlu ludźmi do pracy przymusowej, konferencja krajowa zostanie w całości poświęcona temu zagadnieniu.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: październik 2012 r.

1.2 Organizacja obchodów Europejskiego Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi w szkołach policyjnych i ośrodkach szkolenia Straży Granicznej (zadanie stałe).

Realizując założenie wykorzystania obchodów Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi UE jako okazji do szerokiej kampanii społecznej, konieczne jest, wzorem lat ubiegłych, zaangażowanie szkół Policji i Straży Granicznej w zorganizowanie spotkań i warsztatów dla uczących się w nich funkcjonariuszy.

Odpowiedzialni za realizację: szkoły Policji i Straży Granicznej, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej

Termin realizacji: październik 2011 r., październik 2012 r.

2. Kampania informacyjna dotycząca handlu ludźmi do pracy przymusowej skierowana do osób udających się w poszukiwaniu pracy do krajów UE (zadanie stałe).

2.1 Kampania skierowana do ogółu społeczeństwa (zadanie stałe).

W roku 2010 doszło do ujawnienia kolejnych przypadków handlu obywatelami polskimi poza granicami kraju (m.in. Wielka Brytania, Niemcy). Jednocześnie przeprowadzone z inicjatywy MSWiA badanie opinii publicznej nt. zagrożenia handlem ludźmi oraz wiedzy dotyczącej sposobów zorganizowania bezpiecznych wyjazdów pokazało, że istnieje potrzeba szerokiej kampanii medialnej skierowanej do ogółu społeczeństwa. Potrzeba taka wynika również z faktu planowanego otwarcia w roku 2011 nowych rynków pracy w Unii Europejskiej (Niemcy, Austria), a tym samym przewidywanego wzrostu liczby obywateli RP wyjeżdżających za granicę w celu podjęcia pracy i liczby osób zagrożonych przestępstwem handlu ludźmi.

Planowane działania:

- *opracowanie broszury dla osób, które planują podjęcie pracy za granicą* (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej);
- *przeprowadzenie kampanii informacyjnej w mediach elektronicznych zawierających ogłoszenia o pracę* (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji);
- *zamieszczenie ogłoszeń prewencyjnych w prasie tematycznej* (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Grupa Robocza

Termin realizacji: zadanie o charakterze ciągłym

2.2 Szkolenia dla pracowników urzędów pracy (zadanie nowe).

Z uwagi na konieczność prowadzenia szerokich działań prewencyjnych kontynuowane będą zapoczątkowane w roku 2010 szkolenia dla pracowników powiatowych urzędów pracy. Rolą pracowników urzędów pracy odpowiedzialnych za problematykę pośrednictwa pracy w kraju i za granicą będzie przekazywanie informacji klientom urzędu (zarówno Polakom planującym wyjazd za granicę w celu podjęcia pracy, jak i cudzoziemcom pracującym na terenie RP) i odpowiednim instytucjom.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: 2012 r.

2.3 Wydanie publikacji nt. handlu ludźmi adresowanej do pracowników urzędów pracy (zadanie nowe).

Z uwagi na poszerzenie grona odbiorców szkoleń poświęconych problematyce handlu ludźmi o pracowników urzędów w roku 2010 na zlecenie Departamentu Rynku Pracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, opracowano publikację pn. „Handel ludźmi – podstawowe informacje dla urzędów pracy”. Wydanie i dystrybucję publikacji przewidziano w I połowie 2011 r.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Termin realizacji: I poł. 2011 r.

2.4 Działania informacyjne skierowane do obywateli polskich w wybranych krajach rejonu Morza Bałtyckiego (zadanie nowe).

Z uwagi na dużą liczbę obywateli polskich podejmujących pracę w niektórych krajach rejonu Morza Bałtyckiego (Norwegia, Dania), konieczne jest podjęcie działań prewencyjnych mających na celu przeciwdziałanie zjawisku handlu ludźmi do pracy przymusowej czy pracy domowej. W związku z tym istotne wydaje się opracowanie koncepcji kampanii i nawiązanie współpracy bilateralnej w tym zakresie. Kampania powinna m.in. polegać na przekazywaniu informacji na temat instytucji udzielających wsparcia zarówno w krajach docelowych, jak i w Polsce, informować Polaków o zasadach podjęcia pracy oraz o zagrożeniu zjawiskiem handlu ludźmi. Z uwagi na wysokie koszty przedsięwzięcia i jego międzynarodowy charakter konieczne będzie aplikowanie o fundusze z UE lub środki z Funduszu Norweskiego (tj. Norweskiego Mechanizmu Finansowego bądź Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego) (Aneks, zał. nr 1, pkt 1).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z partnerami zagranicznymi

Termin realizacji: opracowanie koncepcji kampanii i aplikowanie o fundusze UE/środki z Funduszu Norweskiego – 2012 r.

3. Kampania informacyjna dotycząca handlu ludźmi do pracy przymusowej skierowana do osób przybywających do Polski celem podjęcia pracy (zadanie stałe).

Wykorzystując zdobyte doświadczenia z kampanii informacyjnych należy kontynuować kampanię informacyjną skierowaną do obywateli Ukrainy i Białorusi (np. poprzez dodruk i wykorzystanie ulotki opracowanej i dystrybuowanej w 2009 roku).

Kampania informacyjna powinna być ponadto kierowana do obywateli krajów azjatyckich pracujących w Polsce (np. z wykorzystaniem ulotki przygotowanej przez Zespół ds. Handlu Ludźmi DPM MSWiA i dzięki wsparciu Ministerstwa Spraw Zagranicznych, przetłumaczonej na wiele języków państw Azji w roku 2009) oraz poszukiwać nowych sposobów dotarcia do cudzoziemców z informacją (konsulaty, lotniska, organizacje skupiające cudzoziemców na terenie Polski).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Główny Inspektorat Pracy

Termin realizacji: zadanie o charakterze ciągłym

4. Opracowanie corocznych raportów na temat handlu ludźmi w Polsce (zadanie stałe).

W roku 2008 ukazało się wydawnictwo MSWiA pt. „Handel ludźmi w Polsce. Materiały do raportu”, kolejna tego typu publikacja ukazała się w roku 2009. Konieczna jest systematyczna kontynuacja tego przedsięwzięcia jako instrumentu służącego upowszechnianiu wiedzy na temat zjawiska handlu ludźmi, publikacji przeznaczonej dla wszystkich zainteresowanych tym problemem – przedstawicieli administracji publicznej, organizacji pozarządowych, instytucji naukowych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: I poł. 2011 r., I poł. 2012 r.

5. Opracowanie metodyki gromadzenia ilościowych danych o zjawisku handlu ludźmi (zadanie częściowo zrealizowane w poprzednim Programie).

Z uwagi na brak pełnego statystycznego obrazu zjawiska i informacji nt. ofiar handlu ludźmi istnieje konieczność kontynuacji zadania realizowanego w ramach poprzedniego Krajowego Planu Działań.

Konieczne jest także rozpoczęcie prac nad sposobem zbierania danych nt. sprawców handlu ludźmi. Zadanie to w chwili obecnej musi spoczywać zarówno na Ministerstwie Sprawiedliwości, jak i na Prokuraturze Generalnej. W tym celu niezbędne jest wykorzystanie rezultatów projektu ICMPD „Trafficking in Human Beings, Data Collection and Harmonised Information Management Systems – DCIM EU”, w którym brało udział MSWiA oraz uwzględnienie działań podejmowanych w Unii Europejskiej.

Realizacja tego zadania powinna nastąpić poprzez:

5.1 Wdrożenie nowego wzoru karty statystycznej (zadanie nowe).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości

Termin realizacji: I poł. 2012 r.

5.2 Przygotowanie przez Prokuraturę Generalną rocznych opracowań danych nt. wszczętych, prowadzonych i zakończonych postępowań w sprawach o handel ludźmi (zadanie stałe).

Odpowiedzialni za realizację: Prokuratura Generalna

Termin realizacji: I poł. 2011 r., I poł. 2012 r.

5.3 Przygotowywanie przez MSWiA zestawienia danych nt. Polaków pokrzywdzonych przestępstwem handlu ludźmi poza granicami kraju zbieranych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz Główny Inspektorat Pracy (zadanie nowe).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych i Głównym Inspektoratem Pracy

Termin realizacji: I poł. 2011 r., I poł. 2012 r.

5.4 Przygotowanie przez MSWiA zestawienia danych nt. ofiar handlu ludźmi na terenie Polski w oparciu o informacje z Krajowego Centrum Interwencyjno – Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi oraz instytucji i organizacji wspierających ofiary handlu ludźmi (zadanie nowe).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Krajowym Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnym dla ofiar handlu ludźmi, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej oraz organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: I poł. 2011 r., I poł. 2012 r.

6. Opracowywanie rocznych analiz jakościowych dotyczących przestępstwa handlu ludźmi oraz efektywności jego ścigania (zadanie stałe).

*Dotychczas przygotowywane materiały sprawozdawcze nie pozwalają na kompleksową analizę zjawiska i efektywności ścigania handlu ludźmi w Polsce. Konieczne jest regularne (coroczne) sporządzanie tego typu analiz zawierających opis trendów zjawiska oraz nowych metod działania grup przestępczych opracowywanych przez Komendę Główną Policji, Komendę Główną Straży Granicznej oraz Prokuraturę Generalną. Należy dążyć do **połączenia ww. analiz** w celu sporządzenia kompleksowej oceny zjawiska handlu ludźmi oraz efektywności ścigania sprawców tego przestępstwa.*

Za przygotowanie końcowego opracowania odpowiedzialny będzie Zespół ds. Handlu Ludźmi DPM MSWiA, który dodatkowo uwzględni w analizie dane organizacji pozarządowych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: II poł. 2011 r.

II poł. 2012 r.

7. Wspieranie merytoryczne, organizacyjne i finansowe (w zależności od posiadanych środków budżetowych) badań nad zjawiskiem handlu ludźmi. Wykorzystanie do tych celów środków m.in. z programów Unii Europejskiej (zadanie stałe).

Realizacja tego zadania powinna nastąpić poprzez:

7.1 Badania naukowe zjawiska handlu ludźmi (zadanie stałe) w różnych jego aspektach mają istotne znaczenie dla praktycznych działań w zakresie prewencji oraz zwalczania handlu ludźmi, a także wspierania ofiar przestępstwa. Kwestie wymagające zbadania to m.in.:

- analiza spraw karnych dot. małoletnich ofiar handlu ludźmi;
- sytuacja cudzoziemskich dzieci bez opieki, potencjalnych ofiar handlu ludźmi – uwarunkowania prawne, stan faktyczny, świadomość społeczna, grupy ryzyka;
- analiza orzecznictwa polskich sądów w sprawach o handel ludźmi pod kątem zabezpieczenia praw ofiary;
- badanie nt. zagrożenia handlem ludźmi wśród młodzieży województwa lubuskiego (Aneks, zał. nr 1, pkt 2).

Zrealizowane w lutym 2010 r. badanie opinii publicznej, oprócz dostarczenia istotnej wiedzy na temat stanu świadomości Polaków związanej ze zjawiskiem handlu ludźmi oraz wskazania koniecznych form prowadzenia kampanii prewencyjnych, wywołało debatę publiczną na temat tego zjawiska. Planowane badanie wśród młodzieży województwa lubuskiego pozwoli na pogłębioną diagnozę świadomości młodzieży pochodzącej ze szczególnie zagrożonego regionu, a tym samym na określenie form kampanii skierowanych do ludzi młodych, zagrożonych zarówno handlem ludźmi do pracy przymusowej, jak i do prostytucji.

Odpowiedzialni za realizację: Instytucje reprezentowane w Zespole ds. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi w zakresie opracowania koncepcji badań, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, ośrodek naukowy we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: 2011 r.

7.2 Ogłoszenie przez MSWiA konkursu na pracę magisterską na temat handlu ludźmi (zadanie nowe).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: ogłoszenie konkursu – 2011 r.

rozstrzygnięcie konkursu – 2012 r.

8. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej handlu ludźmi skierowanej do młodzieży szkolnej (zadanie stałe).

W ramach Planu na lata 2009-2010 pedagodzy szkolni wybranych szkół w całym kraju zostali przygotowani do przeprowadzenia zajęć nt. handlu ludźmi i wyposażeni w niezbędne materiały (komiks Rady Europy „Nie jesteś na sprzedaż” i materiały opracowane przez MSWiA i Fundację Dzieci Niczyje). Konieczna jest kontynuacja ww. kampanii informacyjnej.

Realizacja tego zadania powinna nastąpić poprzez:

8.1 Zajęcia nt. handlu ludźmi skierowane do młodzieży z terenów zagrożonych bezrobociem czy o dużej migracji zarobkowej (akcja winna objąć także większe miasta) (zadanie stałe).

Odpowiedzialni za realizację: kuratoria oświaty przy wsparciu Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: wiosna 2011 r., wiosna 2012 r.

8.2 Szkolenia pedagogów (zadanie stałe).

Od roku 2009 w ramach Krajowego Planu Działań prowadzona jest kampania informacyjna w celu podniesienia świadomości młodzieży nt. zjawiska handlu ludźmi. Z inicjatywy Zespołu ds. Handlu Ludźmi DPM MSWiA, przy współpracy z Fundacją Dzieci Niczyje i Fundacją La Strada w latach 2009-2010 zostały przeprowadzone szkolenia dla pedagogów z wybranych szkół w 12 województwach. Zadaniem pedagogów jest przekazywanie podstawowych wiadomości nt. zagrożeń związanych z problematyką handlu ludźmi. Konieczna jest kontynuacja tego zadania w celu dotarcia do jak największej liczby młodych ludzi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji przy współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie koncepcji zawartości merytorycznej szkoleń; organizacja: Ministerstwo Edukacji Narodowej, kuratoria oświaty

Termin realizacji: 2012 r.

8.3 Kolejne wydanie komiksu Rady Europy pt. „Nie jesteś na sprzedaż” przeznaczonego dla młodzieży (zadanie stałe).

W ramach kampanii skierowanej do młodzieży wykorzystywany jest komiks „Nie jesteś na sprzedaż” – publikacja Dyrekcji Generalnej Praw Człowieka Rady Europy, która w przystępny sposób wyjaśnia na czym polega i jakie zagrożenie stanowi handel ludźmi. Druk publikacji zapewniany był w latach 2008-2009 przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, w roku 2010 – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (łącznie 161 200 egzemplarzy). Istnieje konieczność kontynuacji tego zadania z uwagi na działania edukacyjne prowadzone przez pedagogów szkolnych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: 2011 r.

8.4 Kolejną edycję konkursu dla młodzieży (zadanie stałe).

Zrealizowany w 2010 r. konkurs ogłoszony przez MSWiA „Handel ludźmi naszymi oczami”, jak i film zrealizowany przez KWP w Szczecinie z udziałem młodzieży, okazały się doskonałą okazją do zainteresowania młodych ludzi tematem handlu ludźmi, a tym samym udaną próbą kolejnego działania o charakterze prewencyjnym. Istotne wydaje się podejmowanie tego typu przedsięwzięć z wykorzystaniem innych form artystycznych (np. filmy, prace plastyczne).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: wiosna 2012 r.

9. Działania prewencyjne w ramach przygotowań do Euro 2012 (zadanie nowe).

Mistrzostwa Europy w piłce nożnej, które odbędą się w Polsce w roku 2012 mogą być wydarzeniem wykorzystanym przez organizatorów handlu ludźmi. Doświadczenia innych krajów (np. Niemcy) wskazują, że ryzyko pojawienia się większego zagrożenia związanego z wykorzystaniem do prostytucji nie było tak duże, jak przewidywano. Niemniej z uwagi na fakt, iż zagrożenia nie da się wykluczyć, wydaje się niezbędne podjęcie działań mających na celu przygotowanie służb do identyfikacji ofiar handlu ludźmi, stworzenie możliwości wsparcia większej niż dotychczas liczby ofiar handlu ludźmi, jak również dotarcie z informacją do potencjalnych ofiar handlu ludźmi i ogółu społeczeństwa przed i w trakcie rozgrywek.

Realizacja tego zadania powinna nastąpić poprzez:

9.1 Stworzenie możliwości wsparcia większej liczby ofiar handlu ludźmi w trakcie trwania Euro 2012 (zadanie nowe).

W związku z potencjalną identyfikacją większej liczby ofiar handlu ludźmi istotne jest rozważenie możliwości zabezpieczenia dodatkowych środków na ewentualną pomoc ofiarom. Istnieje konieczność wzmocnienia możliwości recepcyjnych Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi (rozważenie możliwości zabezpieczenia w budżecie MSWiA kwoty 778 tys. PLN na działalność KCIK w roku 2012).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, organizacja realizująca zadanie

Termin realizacji: opracowanie koncepcji działań – do 30 czerwca 2011 r.
realizacja zadania – 2012 r.

9.2 Kampanię informacyjną skierowaną do potencjalnych ofiar handlu ludźmi oraz ogółu społeczeństwa (zadanie nowe).

W związku z możliwym zwiększonym zagrożeniem zjawiskiem handlu ludźmi w celach wykorzystania seksualnego podczas EURO 2012, istnieje konieczność opracowania koncepcji kampanii informacyjnej skierowanej zarówno do obywaterek Polski, jak i cudzoziemek. Kampania powinna skupiać się na poinformowaniu kobiet o możliwości nawiązania kontaktu z podmiotem udzielającym pomocy – Krajowym Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnym dla ofiar handlu ludźmi. Wskazane jest zatem, aby informacje na temat zagrożenia handlem ludźmi oraz podmiotów udzielających wsparcia ofiarom znalazły się w materiałach prewencyjnych skierowanych do uczestników Euro 2012 i były kolportowane w miastach odbywania się Euro 2012 (Warszawie, Poznaniu, Wrocławiu, Gdańsku, Krakowie).

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Policji przy współpracy z instytucjami reprezentowanymi w Zespole ds. Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, organizatorami Mistrzostw i władzami samorządowymi miast/ województw

Termin realizacji: opracowanie koncepcji działań – do 30 czerwca 2011 r.
realizacja zadania – 2012 r.

9.3 Przygotowanie służb do identyfikacji ofiar handlu ludźmi (zadanie nowe).

W związku z organizacją rozgrywek piłkarskich w ramach Euro 2012 konieczne jest przeszkolenie funkcjonariuszy służb porządkowych (Policji, Straży Granicznej, Straży Miejskiej) szczególnie w miastach organizacji rozgrywek (Warszawie, Poznaniu, Wrocławiu, Gdańsku, Krakowie) w zakresie identyfikacji i wsparcia ofiar handlu ludźmi. W związku z tym konieczne jest, aby moduł poświęcony tym zagadnieniom został włączony do szkoleń organizowanych dla służb zaangażowanych w zapewnienie bezpieczeństwa podczas EURO 2012.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji przy współpracy z instytucjami reprezentowanymi w Zespole ds. Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, organizatorami Mistrzostw i władzami samorządowymi miast/ województw

Termin realizacji: opracowanie koncepcji działań – do 30 czerwca 2011 r.
realizacja zadania – 2012 r.

Część II

Poprawa skuteczności działań

Zmiany w prawie

1. Analiza stanu prawnego pod kątem implementacji dyrektywy w sprawie zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi oraz ochrony ofiar (zadanie nowe).

Podjęmowane od 2008 r. prace Unii Europejskiej zakończyły się przyjęciem dn. 21 marca 2011 r. przez Radę Unii Europejskiej dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępującej decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW. Istnieje zatem konieczność dokonania analizy polskiego stanu prawnego pod kątem implementacji dyrektywy oraz podjęcie ewentualnych prac umożliwiających implementację przepisów UE do polskiego porządku prawnego.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: 2011 r.

2. Analiza zasadności projektów zmian prawnych mających na celu zapewnienie efektywnego ścigania sprawców handlu ludźmi oraz zabezpieczenie praw ofiar (zadanie nowe).

Analiza spraw umorzonych w latach 2005-2007 przygotowana przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości w roku 2008 wykazała wiele luk prawnych utrudniających efektywne ściganie sprawców handlu ludźmi oraz skuteczne zabezpieczenie praw ofiar. Istnieje konieczność dokonania analizy możliwości zmian prawnych wybranych ustaw oraz ich nowelizacji.

Wśród analizowanych problemów powinny znaleźć się:

2.1 Problem niekaralności ofiar handlu ludźmi (zadanie nowe).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW wprowadza klauzulę niekarania i nieścigania ofiar handlu ludźmi za przestępstwa, do których popełnienia zostały zmuszone jako ofiary tego przestępstwa. W związku z powyższym konieczne jest przygotowanie analizy możliwości i zasadności nowelizacji kodeksu karnego, która m.in. powinna obejmować przestępstwa popełniane w związku z przekroczeniem granicy wbrew przepisom oraz niektóre przestępstwa penalizowane w rozdziale XXXIV Kodeksu karnego przeciwko wiarygodności dokumentów. W zależności od rezultatów analizy, konieczne może okazać się opracowanie propozycji nowelizacji kodeksu karnego.

Dzięki temu rozwiązaniu możliwe będzie znalezienie podstawy prawnej dla rezygnacji ze ścigania ww. czynów, stanowiącej dotychczas jedynie zalecenie wskazane we wskazówkach metodycznych dla prokuratorów prowadzących lub nadzorujących postępowania przygotowawcze w sprawach dotyczących handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości

Termin realizacji: opracowanie analizy i przygotowanie propozycji nowelizacji przepisów – 2011 r.

2.2 Zastosowanie zakupu kontrolowanego (zadanie nowe).

Niezbędna jest nowelizacja art. 9e i art. 9f ustawy o Straży Granicznej oraz analiza możliwości nowelizacji ustawy o Policji umożliwiającej przeprowadzenie przez te służby zastosowania kontroli operacyjnej oraz zakupu kontrolowanego w sprawach dotyczących handlu ludźmi. Obecnie istniejące przepisy regulujące instytucję zakupu kontrolowanego odnoszą się do przedmiotów i w związku z tym nie znajdują w praktyce zastosowania w przypadku przestępstwa handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Straży Granicznej, Komenda Główna Policji

Termin realizacji: KGSG – w zakresie trwających prac nad nowelizacją ustawy o Straży Granicznej
KGP – rozpoczęcie prac w I poł. 2011 r.

3. Nowelizacja ustawy o świadku koronnym (zadanie nowe).

Realizacja tego zadania powinna nastąpić poprzez:

3.1 Nowelizacja ustawy w celu umożliwienia jej zastosowania także w sytuacji, gdy przestępstwo handlu ludźmi nie zostało popełnione w ramach zorganizowanej grupy przestępczej.

Konieczna jest nowelizacja ustawy o świadku koronnym – poprzez wprowadzenie do art. 1 ust. 2 ustawy artykułu 189a k.k. Nowelizacja ta umożliwi zastosowanie przepisów ustawy w sytuacji, gdy przestępstwo handlu ludźmi nie zostało popełnione w zorganizowanej grupie albo związku mającym na celu popełnienie przestępstwa. Obecnie zastosowanie instytucji świadka koronnego w przypadku sprawy dotyczącej handlu ludźmi jest możliwe tylko wtedy, jeżeli zostało popełnione w zorganizowanej grupie przestępczej.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości, Komenda Główna Policji,

Termin realizacji: 2011 r. – analiza przepisów ustawy o Policji i ustawy o świadku koronnym (Ministerstwo Sprawiedliwości), opracowanie opinii (Komenda Główna Policji)

2012 r. – projekt nowelizacji ww. ustaw (Ministerstwo Sprawiedliwości)

3.2 Analiza ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o Policji pod kątem stworzenia możliwości opracowania policyjnego programu ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi (zadanie nowe).

Z uwagi na zagrożenie, jakie wiąże się ze złożeniem przez pokrzywdzonych zeznań w procesie przeciwko sprawcom przestępstwa handlu ludźmi oraz faktu, że przestępstwo to jest często popełniane w ramach zorganizowanej grupy przestępczej, istnieje konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom/świadkom tego przestępstwa. Obecnie ustawowy program ochrony świadka adresowany jest wyłącznie do świadka koronnego – sprawcy przestępstwa. Należałoby zatem rozważyć możliwość ustanowienia w Polsce, podobnie jak ma to miejsce w niektórych krajach Unii Europejskiej (m.in. Włochy, Belgia, Holandia, Niemcy), zinstytucjonalizowanego policyjnego programu ochrony świadka, zawierającego tak istotne rozwiązania, jak: zmiana danych personalnych, zmiana miejsca zamieszkania i pracy, operacja plastyczna twarzy itp.

W związku z powyższym zasadne jest podjęcie prac przez Ministerstwo Sprawiedliwości w zakresie analizy odpowiednich zapisów ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o Policji, a przez Komendę Główną Policji – w zakresie opracowania opinii w celu stworzenia podstaw do opracowania koncepcji policyjnego programu ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Sprawiedliwości, Komenda Główna Policji

Termin realizacji: 2011 r. – analiza przepisów ustawy o Policji i ustawy o świadku koronnym (Ministerstwo Sprawiedliwości), opracowanie opinii (Komenda Główna Policji)

2012 r. – projekt nowelizacji ww. ustaw (Ministerstwo Sprawiedliwości)

4. Nowelizacja przepisu art. 1 ust.2 pkt 4 ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej poprzez objęcie właściwością Straży Granicznej zwalczania przestępstwa handlu ludźmi (zadanie niezrealizowane w poprzednim Planie).

Mimo podjęcia prac nad nowelizacją ustawy o Straży Granicznej celem objęcia właściwością Straży Granicznej zwalczania przestępstwa handlu ludźmi zadanie to nie zostało zrealizowane. Istnieje konieczność kontynuacji prac w tym zakresie, szczególnie w obliczu wzrastającego zaangażowania zorganizowanych grup przestępczych w organizowanie procederu handlu ludźmi, jak również zmieniającej się dynamiki tego zjawiska (rosnące znaczenie handlu ludźmi do pracy przymusowej).

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Straży Granicznej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: 2011 r.

Koordynacja

5. Zainicjowanie, w formie pilotażu, wojewódzkich zespołów ds. handlu ludźmi z udziałem przedstawicieli wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich, inspekcji pracy, Policji, Straży Granicznej, organizacji pozarządowych (zadanie stałe).

W związku z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej, która weszła w życie dnia 1 kwietnia 2010 roku wojewoda jest odpowiedzialny za „koordynowanie, w ramach systemu pomocy społecznej, działań w zakresie zapobiegania handlowi ludźmi oraz wsparcia udzielanego ofiarom handlu ludźmi”. W oparciu o powyższy zapis nastąpiło powołanie Mazowieckiego Zespołu ds. Handlu Ludźmi jako regionalnej platformy wymiany informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w problematykę handlu ludźmi w tym regionie.

Przewiduje się zainicjowanie działania zespołów w województwie zachodniopomorskim, małopolskim i lubuskim.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z właściwymi urzędami wojewódzkimi i instytucjami wchodzącymi w skład zespołów

Termin realizacji: 2011 r., 2012 r.

6. Wzmocnienie struktur wojewódzkich ulokowanych w Wydziałach Kryminalnych KWP/KSP zajmujących się zagadnieniem handlu ludźmi (zadanie niezrealizowane w poprzednim Planie).

Zadanie polegające na wzmocnieniu zespołów ds. handlu ludźmi w komendach wojewódzkich policji zostało zrealizowane w sposób bardzo ograniczony w ramach poprzedniego Planu (wzmocnienie etatowe dwóch zespołów wojewódzkich). Obecnie w połowie zespołów zagadnieniem tym zajmuje się zaledwie 2 funkcjonariuszy - koordynatorów ds. handlu ludźmi. Zalecane jest zatem podjęcie działań celem wzmocnienia etatowego zespołów bądź rozważenie wsparcia, w razie potrzeby, koordynatorów przez funkcjonariuszy innych pionów.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji, komendanci wojewódzcy Policji (w zależności od aktualnej sytuacji kadrowej zespołów)

Termin realizacji: w okresie 2011-2012

7. Wzmocnienie etatowe struktur wydziałów prewencji KWP/KSP zajmujących się zagadnieniem handlu ludźmi (zadanie nowe).

Z uwagi na konieczność prowadzenia akcji informacyjnych skierowanych do społeczeństwa, w tym grup szczególnie zagrożonych zjawiskiem handlu ludźmi, jak również koordynacji organizacji szkoleń nt. handlu ludźmi dla funkcjonariuszy pionów prewencji istotne wydaje się wzmocnienie etatowe wydziałów prewencji KWP/KSP poprzez utworzenie stanowisk koordynatorów realizujących zadania prewencyjne z zakresu handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji, komendanci wojewódzcy Policji (w zależności od aktualnej sytuacji kadrowej wydziałów prewencji)

Termin realizacji: w okresie 2011-2012

Podnoszenie kwalifikacji

8. Szkolenia Policji i Straży Granicznej (zadanie stałe).

Realizacja tego zadania powinna nastąpić poprzez:

8.1 Zorganizowanie warsztatów szkoleniowych dla koordynatorów i członków zespołów w komendach wojewódzkich Policji oraz koordynatorów w oddziałach Straży Granicznej celem wymiany doświadczeń i informacji (zadanie stałe).

Od roku 2008 organizowane są coroczne warsztaty szkoleniowe dla funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej, koordynatorów ds. handlu ludźmi. W roku 2010 nastąpiła zmiana formuły warsztatów szkoleniowych celem dostosowania ich do potrzeb służb i uczynienia warsztatów możliwie praktycznymi. Zadanie to powinno być corocznie realizowane jako dobre forum wymiany doświadczeń praktyków i teoretyków. Z tego względu zaleca się udział w warsztatach wybranych przedstawicieli kadry szkoleniowej służb policyjnych (szkół oficerskich i ośrodków szkoleniowych) oraz ośrodków szkolenia Straży Granicznej.

Uczestnikami warsztatów powinni być również koordynatorzy realizujący zadania prewencyjne z zakresu handlu ludźmi wyznaczeni w wydziałach prewencji KWP/KSP, o których mowa w cz. II pkt 8 niniejszego Planu.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Straży Granicznej, Komenda Główna Policji, Grupa Robocza

Termin realizacji: 2011 r., 2012 r.

8.2 Wdrażanie w Policji kompleksowego systemu szkoleń na temat handlu ludźmi (zadanie stałe).

Uzupełnieniem systemu szkolenia podstawowego oraz szkoleń specjalistycznych dla uczestników zespołów wojewódzkich winny być szkolenia kaskadowe realizowane w poszczególnych województwach dla funkcjonariuszy pionu kryminalnego w ramach lokalnego doskonalenia zawodowego.

Ponadto istotna jest analiza potrzeb szkoleniowych przez Komendę Główną Policji w zakresie organizacji różnego typu szkoleń nt. handlu ludźmi dla funkcjonariuszy wydziałów prewencji KWP/KSP oraz rozpoczęcie ich realizacji w ramach niniejszego Planu .

Dla skutecznej realizacji tego zadania potrzebna jest kontynuacja oceny szkoleń przez uczestników oraz analizy potrzeb szkoleniowych w skali województwa i kraju.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Policji – analiza potrzeb szkoleniowych wydziałów kryminalnych oraz wydziałów prewencji KWP/KSP;

Komenda Główna Policji, komendanci wojewódzcy /Komendant Stołeczny Policji, szkoły Policji – organizacja szkoleń dla wydziałów kryminalnych oraz wydziałów prewencji KWP/KSP

Termin realizacji: zadanie stałe

8.3 Wdrażanie systemu szkoleń i doskonalenia zawodowego dla koordynatorów i funkcjonariuszy Straży Granicznej z pionu operacyjno-śledczego, pionu granicznego i do spraw cudzoziemców (zadanie stałe).

Wdrożenie systemu szkoleń i doskonalenia zawodowego dla koordynatorów i funkcjonariuszy Straży Granicznej z pionu operacyjno-śledczego, pionu granicznego i do spraw cudzoziemców będzie sukcesywnie realizowane, zgodnie z przyjętym w roku 2010 przez Komendanta Głównego SG projektem ww. systemu szkolenia.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Straży Granicznej

Termin realizacji: zadanie stałe

8.4 Szkolenie dla przedstawicieli (zarówno funkcjonariuszy Straży Granicznej, jak i pracowników cywilnych) strzeżonych ośrodków lub aresztów w celu wydalenia w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi (zadanie nowe).

Z uwagi na powtarzające się przypadki identyfikacji ofiar handlu ludźmi wśród nielegalnych migrantów osadzanych w ośrodkach strzeżonych, istnieje potrzeba przeszkolenia funkcjonariuszy SG oraz pracowników tych ośrodków (psychologów), z zakresu identyfikacji ofiar handlu ludźmi, tak aby możliwym było jak najszybsze podjęcie odpowiednich czynności, w tym udzielenie pomocy pokrzywdzonym.

Konieczna jest także kontynuacja przez KGSG szkoleń z zakresu postępowania z nieudokumentowanymi ofiarami handlu ludźmi prowadzonymi w ramach cyklicznych spotkań Oddziałowych Punktów Kontaktowych ds. Weryfikacji Tożsamości i Powrotów, którzy zostali wyznaczeni w pionie ds. cudzoziemców.

Odpowiedzialni za realizację: Komenda Główna Straży Granicznej we współpracy z MSWiA oraz organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: 2011 r., 2012 r.

9. Szkolenie sędziów i prokuratorów w zakresie problematyki handlu ludźmi, w szczególności dziećmi (zadanie stałe).

Przeprowadzone analizy spraw umorzonych przez prokuraturę oraz orzecznictwa polskich sądów w odniesieniu do przypadków handlu ludźmi uzasadniają konieczność przeprowadzenia szkoleń dla sędziów i prokuratorów. W związku z powyższym planuje się zorganizowanie w roku 2011 szkoleń adresowanych do sędziów orzekających w sprawach karnych, prokuratorów oraz asesorów prokuratury. Szkolenia zostaną przeprowadzone w 11 jednodniowych edycjach w miastach będącymi siedzibami sądów apelacyjnych (łącznie planuje się przeszkolenie ok. 550 osób).

Odpowiedzialni za realizację: Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury

Termin realizacji: 2011 r., 2012 r. – w zależności od możliwości organizacyjnych i finansowych

10. Przeszkolenie pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców przeprowadzających wywiady z osobami ubiegającymi się o status uchodźcy i pracujących w Ośrodkach dla Uchodźców w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi (zadanie stałe).

Istnieje prawdopodobieństwo, iż wśród osób ubiegających się o status uchodźcy są ofiary handlu ludźmi. Konieczna jest kontynuacja szkoleń mająca na celu wyposażenie pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców i osób pracujących w Ośrodkach dla Uchodźców w wiedzę niezbędną do identyfikacji ofiary, udzielenia im pomocy oraz współpracy z innymi kompetentnymi instytucjami.

Odpowiedzialni za realizację: Urząd ds. Cudzoziemców

Termin realizacji: 2011 r., 2012 r.

11. Przeszkolenie pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców oraz funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie programu „Dobrowolne powroty”, w tym w postępowania z ofiarami handlu ludźmi i dziećmi bez opieki (zadanie nowe).

Od 2005 r. programu Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM) na podstawie umowy z MSWiA realizuje we współpracy ze Strażą Graniczną i Urzędem ds. Cudzoziemców program pomocy w dobrowolnym powrocie i reintegracji dla wybranych grup cudzoziemców.

W latach 2011 -2012 w ramach projektu „Wzmocnienie efektywności działań instytucji krajowych w zakresie powrotów” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Powrotów Imigrantów (patrz Aneks, zał. nr 1, pkt 3) IOM we współpracy z Urzędem ds. Cudzoziemców oraz Komendą Główną Straży Granicznej zorganizują cykl warsztatów szkoleniowych dla funkcjonariuszy SG i pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców nt. zasad funkcjonowania programu „dobrowolne powroty”, a także postępowania z ofiarami handlu ludźmi (począwszy od ich identyfikacji) i dziećmi bez opieki.

Dodatkowo, w ramach projektu, zostanie przetłumaczony na język polski podręcznik IOM nt. bezpośredniej pomocy dla ofiar handlu ludźmi i będzie dostępny na stronie internetowej IOM Warszawa. Podręcznik powstał w 2007 roku w oparciu o wieloletnie doświadczenie IOM w bezpośredniej pomocy kilkunastu tysiącom ofiar handlu ludźmi. Zawiera wskazówki i rady dotyczące pomocy na różnym etapie, od identyfikacji ofiar po skuteczną reintegrację; zawiera także wytyczne postępowania w przypadku powrotu ofiar handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM) we współpracy z Komendą Główną Straży Granicznej oraz Urzędem ds. Cudzoziemców – w zakresie realizacji szkoleń.

Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM) – w zakresie tłumaczenia podręcznika

Termin realizacji: 2011 r., 2012 r.

12. Zorganizowanie szkolenia dla inspektorów pracy nt. zjawiska handlu ludźmi do pracy przymusowej (zadanie stałe).

Z uwagi na coraz częściej identyfikowane na terenie Polski przypadki handlu ludźmi do pracy przymusowej, wskazana jest kontynuacja zapoczątkowanej w roku 2009 praktyki corocznego szkolenia dla inspektorów pracy, organizowanego wspólnie przez GIP, MSWiA, KGSG, prokuraturę oraz organizację pozarządową odpowiedzialną za prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi. Koncepcja merytoryczna i organizacyjna szkolenia winna być uzgodniona w ramach prac Grupy Roboczej.

Odpowiedzialni za realizację: Główny Inspektorat Pracy we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendą Główną Straży Granicznej oraz organizacją pozarządową odpowiedzialną za prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi

Termin realizacji: sukcesywnie w 2011 r. i 2012 r.

12.1 Organizacja corocznych spotkań przedstawicieli Straży Granicznej i Państwowej Inspekcji Pracy zaangażowanych w realizację kontroli legalności zatrudnienia na terytorium RP (zadanie stałe).

Sfomalizowanie istniejącej współpracy w drodze Porozumienia Komendanta Głównego Straży Granicznej i Głównego Inspektora Pracy w sprawie zasad współdziałania Straży Granicznej i Państwowej Inspekcji Pracy (zawartego w dniu 18 kwietnia 2008 r.) dało podstawy do stałego uzgadniania kierunków oraz form realizacji wymienionych w nim działań, w tym w zakresie:

- wymiany doświadczeń, w szczególności w zakresie doskonalenia metod kontroli;
- podnoszenia kwalifikacji funkcjonariuszy Straży Granicznej i inspektorów pracy;
- podejmowania inicjatyw dotyczących poprawy stanu przestrzegania prawa w zakresie spraw należących do kompetencji Stron, w tym poprzez wspólne organizowanie lub udział w spotkaniach i konferencjach;
- organizowania nie rzadziej niż raz w roku, spotkań w celu oceny dotychczasowej współpracy.

Uzgodnienia tego typu dokonywane są na początku każdego roku podczas roboczych konsultacji przedstawicieli Komendy Głównej Straży Granicznej i Głównego Inspektoratu Pracy. W związku z tym konieczna jest kontynuacja tego zadania mająca na celu dokonanie oceny dotychczasowej współpracy i opracowanie założeń współdziałania na kolejny rok (w tym w zakresie charakteru, liczby i zakresu wzajemnych szkoleń).

Odpowiedzialni za realizację: Główny Inspektorat Pracy, Komenda Główna Straży Granicznej

Termin realizacji: sukcesywnie w I kwartale 2011 r. i I kwartale 2012 r.

Współpraca międzynarodowa

13. Wzmocnienie współpracy z instytucjami właściwymi do zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi z krajów pochodzenia, tranzytowych i krajów docelowych – z polskiego punktu widzenia – w celu wymiany doświadczeń, najlepszych praktyk i informacji na temat zmian zachodzących w zjawisku handlu ludźmi (zadanie stałe).

W przyjętym w roku 2009 Programie Sztokholmskim UE, a zwłaszcza uzupełniającym go dokumencie AOP (Action Oriented Paper) wskazano na potrzebę wzmocnienia współpracy z krajami trzecimi. Jest to zgodne z dotychczasowymi doświadczeniami instytucji zaangażowanych w realizację Planu. W związku z powyższym należy kontynuować projekty dotyczące współpracy w zakresie handlu ludźmi w szczególności w odniesieniu do krajów objętych Partnerstwem Wschodnim.

Odpowiedzialni za realizację: Zespół ds. Handlu Ludźmi Departamentu Polityki Migracyjnej MSWiA, instytucje wchodzące w skład Grupy Roboczej

Termin realizacji: w zależności od ustaleń z partnerami zagranicznymi

13.1 Seminarium eksperckie zorganizowane w ramach Prezydencji RP pn. „Modele zarządzania w zakresie zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi w krajach UE i krajach Partnerstwa Wschodniego. Możliwości rozwoju współpracy” (zadanie nowe).

Seminarium eksperckie MSWiA z udziałem przedstawicieli krajów UE oraz przedstawicieli Ukrainy, Białorusi, Mołdowy, Gruzji, Azerbejdżanu i Armenii odpowiedzialnych za zwalczanie i zapobieganie handlowi ludźmi oraz wsparcie ofiar tego procederu pn. „Modele zarządzania w zakresie zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi w krajach UE i krajach Partnerstwa Wschodniego. Możliwości rozwoju współpracy”.

Odpowiedzialni za realizację: Zespół ds. Handlu Ludźmi DPM Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

Termin realizacji: listopad/grudzień 2011 r.

Część III
Wsparcie i ochrona ofiar

Zmiany w prawie

1. Wprowadzenie nowych rozwiązań dotyczących legalizacji i warunków pobytu ofiar handlu ludźmi – obywatele państw trzecich (zadanie niezrealizowane w poprzednim Planie).

Mając na uwadze doświadczenia płynące z realizowanego od 2006 r. Programu wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi - cudzoziemca, koniecznym jest dokonanie zmian w obowiązującym ustawodawstwie, celem dostosowania go do zmieniającej się sytuacji oraz profilu ofiar handlu ludźmi. Od 2005 r. istnieje możliwość zalegalizowania pobytu ofiar handlu ludźmi przebywających na terytorium Polski nielegalnie. Według danych MSWiA gromadzonych w ramach realizacji Programu, w okresie 2006 - 2010 z prawa do legalizacji pobytu przysługującego ofiarom handlu ludźmi skorzystało zaledwie 18 cudzoziemców. W tym samym okresie 12 cudzoziemców - ofiar handlu ludźmi w ogóle nie zalegalizowało swojego pobytu, pozostając w Polsce nielegalnie.

Powyższe dane wskazują, iż pomimo wprowadzenia do ustawy o cudzoziemcach przepisów regulujących pobyt ofiar handlu ludźmi na terytorium RP, skomplikowana sytuacja pokrzywdzonych nie zawsze pozwala im na skorzystanie z przysługujących im uprawnień w świetle obowiązującego prawa. W związku z tym, istnieje potrzeba dokonania zmian w przepisach prawnych szczególnie w odniesieniu do sytuacji cudzoziemców - ofiar handlu ludźmi występujących w roli świadka w postępowaniu karnym oraz sytuacji, gdy cudzoziemiec – ofiara handlu ludźmi ma problemy w potwierdzeniu swojej tożsamości.

Odpowiedzialni za realizację: Urząd ds. Cudzoziemców, Departament Polityki Migracyjnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Straży Granicznej

Termin realizacji: w ramach prac nad nową ustawą o cudzoziemcach

2. Udoskonalenie modelu wsparcia/ochrony obywatela polskiego – ofiary handlu ludźmi. Analiza praktyki działania oraz przepisów odnoszących się do wsparcia obywateli polskich – ofiar handlu ludźmi (zadanie stałe).

Zadanie to w roku 2009 i 2010 było realizowane przez Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi, głównie poprzez prowadzenie poradnictwa przedwyjazdowego oraz wsparcie ofiar po powrocie do kraju (udzielenie informacji co do możliwości pomocy w ramach istniejącego systemu pomocy społecznej, wsparcie psychologiczne, pomoc prawna).

Nadal jednak konieczne jest opracowanie modelu postępowania obejmującego m.in.:

- opiekę nad obywatelami polskimi - ofiarami handlu ludźmi poza granicami Polski, w pierwszym okresie po identyfikacji oraz organizację ich powrotu do kraju;*
- objęcie ofiary opieką na terenie Polski w zakresie umożliwiającym powrót do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie (dotyczy to zarówno ofiar zidentyfikowanych poza Polską, jak i zidentyfikowanych na jej terytorium ofiar handlu wewnętrznego).*

Odpowiedzialni za realizację: Grupa Robocza, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Spraw Zagranicznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Termin realizacji: I poł. 2011 r.

3. Opracowanie i wdrożenie modelu wsparcia/ochrony dziecka – ofiary handlu ludźmi (zadanie stałe).

Prowadzone w ramach poprzedniego Programu prace nad modelem wsparcia/ochrony dzieci - ofiar handlu ludźmi ujawniły w sposób dobitny konieczność stworzenia kompleksowego systemu ochrony małoletnich ofiar handlu ludźmi, dostosowanego zarówno do potrzeb małoletnich, jak i do procedur obowiązujących w przypadku, gdy mamy do czynienia z osobą niepełnoletnią. Z uwagi na fakt, iż stworzenie odrębnego systemu wsparcia dot. dzieci - ofiar handlu ludźmi jest zadaniem niezwykle skomplikowanym, wydaje się konieczne rozbitcie niniejszego zadania na poszczególne działania, mające na celu:

Realizacja tego zadania powinna nastąpić poprzez:

3.1 Ustanowienie sieci bezpiecznych placówek przygotowanych do udzielenia specjalistycznej pomocy i zapewniających kompleksową opiekę małoletnim zidentyfikowanym jako ofiary handlu ludźmi (zadanie stałe).

3.2 Opracowanie materiałów instruktażowych (kwestionariusz identyfikacyjny, wskazówki dla przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, algorytm postępowania dla funkcjonariuszy) wspomagających identyfikację małoletnich ofiar oraz zapewnienie im właściwej ochrony (zadanie nowe).

3.3 Ustanowienie systemu szkoleń dla funkcjonariuszy oraz pracowników pomocy społecznej, celem zwiększenia świadomości nt. zjawiska handlu dziećmi oraz mechanizmów ochrony ofiar tego przestępstwa (zadanie stałe).

Powyżej przedstawione działania realizowane będą w ramach pilotażu w woj. mazowieckim, łódzkim, małopolskim i zachodniopomorskim.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Komendą Główną Policji, Komendą Główną Straży Granicznej, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Prokuraturą Generalną oraz organizacjami pozarządowymi.

Termin realizacji: sukcesywnie w 2011 i 2012 r.

4. Specjalistyczne szkolenia dla pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, oraz dla rodzin zastępczych w zakresie identyfikacji dzieci – ofiar handlu ludźmi, interwencji kryzysowej oraz zasad współdziałania z innymi instytucjami w ramach systemu wsparcia ofiar handlu ludźmi (zadanie stałe).

Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej stworzyła możliwość udzielania pomocy ofiarom handlu ludźmi przez instytucje pomocy społecznej. Konieczne jest wyposażenie pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych w wiedzę niezbędną do identyfikacji ofiary, udzielenia im pomocy oraz współpracy z innymi kompetentnymi instytucjami.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz powiatowymi centrami pomocy rodzinie

Termin realizacji: sukcesywnie, do końca 2012 r.

5. Aktualizacja modelu wsparcia/ochrony ofiary handlu ludźmi – cudzoziemca (zadanie stałe).

Realizacja tego zadania powinna nastąpić poprzez:

5.1. Wprowadzenie zmian w obowiązującym „Algorytmie postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi” (zadanie nowe).

W związku ze zmianami zachodzącymi w obrazie zjawiska handlu ludźmi, w szczególności w odniesieniu do profilu ofiary, a także zmianami w obowiązującej legislacji niezbędne jest dostosowanie Algorytmu do nowych okoliczności.

Odpowiedzialni za realizację: Grupa Robocza, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej, Urząd ds. Cudzoziemców, Prokuratura Generalna, Ministerstwo Sprawiedliwości

Termin realizacji: dostosowanie modelu – po wejściu w życie znowelizowanej ustawy o cudzoziemcach
opracowanie narzędzia wspomagającego identyfikację ofiar i pilotażowe wdrożenie – 2011 r.

5.2 Opracowanie i wdrożenie formularza - zgłoszenia ofiary handlu ludźmi (zadanie nowe).

Zadanie ma na celu stworzenie praktycznego narzędzia, które będzie dostarczało informacji na temat profilu ofiary handlu ludźmi, które nie mogły lub nie chciały skorzystać z pomocy oferowanej w ramach Programu wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi. Formularz będzie przeznaczony do stosowania wyłącznie przez funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej, analogicznie jak funkcjonujący od 2006 r. Formularz zgłoszenia do Programu. W przeciwieństwie jednak do istniejącego dokumentu, projektowane narzędzie nie będzie zawierało danych personalnych ofiary, a jedynie informacje, które pozwolą na lepszą diagnozę potrzeb pokrzywdzonych i w efekcie na ustanowienie bardziej efektywnego systemu ochrony i wsparcia ofiary handlu ludźmi. Jednocześnie istnieje konieczność rozważenia możliwości zastosowania ww. formularza w stosunku do obywateli RP zidentyfikowanych przez organy ścigania jako ofiary handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Grupa Robocza we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej

Termin realizacji: 2011 r.

5.3 Opracowanie narzędzi (np. w formie kwestionariusza) ułatwiających identyfikację ofiar handlu ludźmi, uwzględniających charakterystykę różnych form wykorzystania oraz ich pilotażowe wdrożenie w wybranych województwach (zadanie nowe).

Ściganie handlu ludźmi jest procesem złożonym, często wielowątkowym. Funkcjonariusze organów ścigania stykając się z potencjalną ofiarą handlu ludźmi mają problem z jej identyfikacją, a co za tym idzie z podjęciem prawidłowej decyzji odnośnie dalszego trybu postępowania. Trudności występują szczególnie w sytuacjach, gdy oprócz handlu ludźmi mamy do czynienia z innymi zdarzeniami przestępczymi. W związku z tym organy ścigania wielu państw europejskich w oparciu o praktyczne doświadczenia wypracowały metody identyfikacji ofiar handlu ludźmi (wskaźniki identyfikacyjne). Idąc za przykładem tych państw, wydaje się wskazanym opracowanie i wdrożenie analogicznych narzędzi dostosowanych do polskich warunków i procedur ścigania tego rodzaju przestępczości.

Mając na uwadze dotychczasowe nieudane próby implementacji tego typu narzędzi, opracowany materiał (w formie wskaźników, ankiety lub formularza) powinien zostać przekazany w ramach pilotażu jako część (załącznik) „Algorytmu” do stosowania przez funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej w przypadkach gdy zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Grupa Robocza, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Policji, Komenda Główna Straży Granicznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Termin realizacji: opracowanie narzędzia wspomagającego identyfikację ofiar i pilotażowe wdrożenie – 2011 r.

6. Aktualizacja wskazówek metodycznych dla prokuratorów prowadzących lub nadzorujących postępowania przygotowawcze w sprawach dotyczących handlu ludźmi (zadanie nowe).

Opracowane w roku 2003, a następnie znowelizowane w roku 2005 wskazówki metodyczne dla prokuratorów prowadzących lub nadzorujących postępowania przygotowawcze w sprawach dotyczących handlu ludźmi stanowią istotny dokument o charakterze zaleceń dotyczący prowadzenia spraw i postępowania z ofiarami handlu ludźmi. Dokument ten ma na celu przede wszystkim ochronę praw ofiar. Z uwagi na dokonane w ostatnich latach nowelizacje przepisów prawnych oraz zmiany w zakresie możliwości wsparcia ofiar konieczne jest dostosowanie wskazówek do obowiązującego porządku prawnego oraz stale zmieniającego się charakteru zjawiska, a następnie rozpowszechnienie ww. materiałów wśród prokuratorów wydziałów karnych prokuratur.

Odpowiedzialni za realizację: Prokuratura Generalna

Termin realizacji: II kw. 2011 r.

7. Popularyzacja i wdrażanie modelu reintegracji ofiary handlu ludźmi, monitorowanej i wspieranej przez profesjonalne służby socjalne i organizacje pozarządowe (zadanie stałe).

Konieczna jest kontynuacja informowania pracowników pomocy społecznej w trakcie prowadzonych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej systematycznych szkoleń dla tej grupy zawodowej, w tym przekazywanie informacji nt. modelu wsparcia ofiary handlu ludźmi istniejącego w systemie pomocy społecznej oraz rezultatów Projektu Partnerstwa na Rzecz Rozwoju „IRIS – reintegracja społeczna i zawodowa kobiet - ofiar handlu ludźmi” realizowanego przez Fundację La Strada (osobny moduł podczas szkoleń, wraz z dystrybucją podręcznika).

Ponadto zaleca się poszukiwanie innych form popularyzacji i wykorzystania w pracy służb socjalnych i organizacji pozarządowych wspierających ofiary handlu ludźmi doświadczeń zgromadzonych w toku realizacji projektu „IRIS”.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Termin realizacji: zadanie stałe

8. Analiza ram prawnych możliwości ubiegania się o kompensatę przez ofiary handlu ludźmi pod kątem koniecznych zmian prawnych i systemowych oraz działania mające na celu podnoszenie świadomości zarówno wśród profesjonalistów, jak i osób ubiegających się o kompensatę (zadanie nowe).

W ramach 3-letniego projektu „COMP.ACT – European Action for Compensation for Trafficked Persons” koordynowanego przez La Strada International Association oraz Anti Slavery International, realizowanego w 14 krajach Europy (ze strony polskiej uczestnikiem projektu jest Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada”), przewidziano szereg działań, m.in.:

- stworzenie grupy ekspertów/grupy roboczej mającej na celu zebranie informacji na temat obowiązujących rozwiązań prawnych w Polsce i opracowanie rekomendacji dotyczących możliwości ubiegania się o kompensatę przez ofiary handlu ludźmi,
- zorganizowanie spotkania „okrągłego stołu”,
- organizowanie spotkań roboczych i analiza pogłębiona przypadków,
- szkolenia dla grup profesjonalistów,
- opracowanie wskazówek dla osób ubiegających się o kompensatę,
- włączenie się do Europejskiej Kampanii na rzecz kompensacji dla ofiar handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Fundacja La Strada we współpracy z Grupą Roboczą

Termin realizacji: w okresie 2011-2012

9. Ustanowienie standardów, jakie winny spełniać organizacje pozarządowe i inne instytucje zdolne i uprawnione do udzielania pomocy ofiarom/świadkom handlu ludźmi (zadanie niezrealizowane w poprzednim Programie).

Mimo braku realizacji tego zadania z powodów ograniczeń organizacyjnych oraz faktu niewielkiej liczby podmiotów udzielających wsparcia ofiarom nadal pozostaje ono zadaniem ważnym z punktu widzenia zapewnienia wysokiej jakości wsparcia ofiar handlu ludźmi. Standardy powinny mieć formę kodeksu zaleceń i być opracowane na zlecenie Grupy Roboczej przez niezależnego eksperta przy wykorzystaniu m.in. doświadczeń Fundacji La Strada realizującej od 2006 r. zadania publiczne mające na celu wsparcie ofiar/świadków handlu ludźmi i innych organizacji udzielających wsparcia ofiarom handlu ludźmi w Polsce, doświadczeń wybranych organizacji pozarządowych działających w państwach Unii Europejskiej oraz organizacji międzynarodowych.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji – zlecenie analizy

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej – opracowanie dokumentu na podstawie sporządzonej analizy

Termin realizacji: II poł. 2011 r.

10. Ustanowienie standardów bezpiecznej placówki, w której mogą być umieszczane ofiary handlu ludźmi (zadanie nowe).

Z uwagi na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ofiar oraz wysokiego standardu świadczonej pomocy przez wyznaczone do tego celu jednostki pomocy społecznej, istotne jest opracowanie standardu bezpiecznej placówki, w której mogą być umieszczane ofiary handlu ludźmi. Mógłby on stanowić punkt odniesienia dla klasyfikacji jednostek pomocy społecznej, a w konsekwencji szybkiej identyfikacji placówki o określonym standardzie, dostosowanym do potrzeb konkretnej ofiary handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji – zlecenie analizy

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej – opracowanie dokumentu na podstawie sporządzonej analizy

Termin realizacji: II poł. 2011 r.

11. Specjalistyczne szkolenia dla pracowników pomocy społecznej, przede wszystkim kadry ośrodków interwencji kryzysowej w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi, interwencji kryzysowej oraz zasad współdziałania z innymi instytucjami (zadanie stale).

Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej stworzyła możliwość udzielania pomocy ofiarom handlu ludźmi przez instytucje pomocy społecznej. Konieczna jest kontynuacja szkoleń mających na celu wyposażenie pracowników socjalnych w wiedzę niezbędną do identyfikacji ofiary, udzielenia jej pomocy oraz współpracy z innymi kompetentnymi instytucjami.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – realizacja szkoleń

Termin realizacji: sukcesywnie, do końca 2012 r.

12. Kontynuacja i rozwój koncepcji kompleksowego zabezpieczenia potrzeb ofiar i ofiar/świadków handlu ludźmi – Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi (zadanie stałe).

Realizacja zadania publicznego polegającego na prowadzeniu Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi od kwietnia 2009 r. pozwoliła na rozszerzenie oferty pomocy, obok istniejących rozwiązań w ramach pomocy społecznej, dla polskich ofiar handlu ludźmi. Przeprowadzone badanie opinii publicznej w lutym 2010 r. pokazało, że po niecałym roku działalności KCIK o możliwości uzyskania wsparcia wiedziało 8% społeczeństwa. Istnieje konieczność realizacji zadania polegającego na interwencji kryzysowej: wspieraniu identyfikacji ofiar handlu ludźmi, asystowaniu ofierze podczas kontaktu z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości, wsparciu psychologicznym, zapewnieniu pomocy tłumacza, konsultacji prawnych, transportu ofiary na terenie kraju (dyspozycyjność przez 24 h/dobę).

Pozostałe zadania to:

- całodobowe prowadzenie telefonu zaufania dla ofiar i świadków handlu ludźmi,*
- wspieranie ofiar handlu ludźmi w zakresie identyfikacji,*
- konsultacje dla instytucji państwowych i samorządowych w zakresie pracy z ofiarami handlu ludźmi,*
- prowadzenie poradnictwa prewencyjnego zarówno dla przypadków indywidualnych, jak i instytucji,*
- zapewnienie bezpiecznego zakwaterowania ofiarom handlu ludźmi.*

Ponadto istnieje konieczność dalszego rozwoju koncepcji Centrum w celu stałego dostosowywania oferty wsparcia do potrzeb ofiar handlu ludźmi (m.in. zapewnienie bezpiecznego powrotu do kraju pochodzenia).

Istotne jest także dążenie do stworzenia możliwości realizacji zadań KCIK na terenie całego kraju. Celem jest zapewnienie dostępu do oferty Centrum większej niż do tej pory liczbie obywateli polskich - ofiar handlu ludźmi, po drugie – efektywne wsparcie ofiar cudzoziemskich bez konieczności zmiany miejsca ich pobytu oraz ułatwienie prowadzenia postępowania służbom.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Termin realizacji: 2011 r. i 2012 r.

12.1 Szkolenie dla pracowników organizacji pozarządowych w zakresie wspierania ofiar handlu ludźmi (zadanie nowe).

Ze względu na fakt, że pracownicy organizacji pozarządowych są w wielu przypadkach pierwszymi osobami, z którymi kontaktują się ofiary handlu ludźmi, istnieje potrzeba ich przeszkolenia w zakresie identyfikacji i wsparcia ofiar handlu ludźmi, w tym w zakresie przebiegu postępowania karnego.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Termin realizacji: 2012 r.

13. Wdrożenie znowelizowanego Porozumienia między Ministrem SWiA a Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji w sprawie współpracy w zakresie dobrowolnych powrotów cudzoziemców opuszczających terytorium RP (zadanie nowe).

Zawarte w 2005 r. Porozumienie ustanowiło ramy prawne dla przeprowadzania dobrowolnych powrotów w stosunku do ściśle określonych kategorii cudzoziemców opuszczających terytorium RP. W praktyce oznacza to, iż cudzoziemcy, którzy ubiegają się lub ze skutkiem negatywnym ubiegali się o uzyskanie ochrony międzynarodowej oraz osoby zobowiązane do opuszczenia terytorium RP mają prawo ubiegać się o udzielenie pomocy w organizacji dobrowolnego, bezpiecznego i godnego powrotu do kraju pochodzenia. Zebrane doświadczenia wskazują jednoznacznie, iż ustanowiony Porozumieniem mechanizm dobrowolnego powrotu jest najbardziej humanitarnym systemem odsyłania migrantów. Mechanizm ten zakłada bowiem dobrowolność migranta w podejmowaniu decyzji o powrocie, a następnie konsekwentne jego wspieranie na każdym etapie procedury przewidzianej w Porozumieniu, tj. od przedstawienia rzetelnej informacji na temat wyjazdu, poprzez pomoc w uzyskaniu dokumentów podróży i organizację bezpiecznego transportu, aż po zapewnienie doraźnej pomocy w miejscu docelowym. Dotychczasowa realizacja dobrowolnych powrotów wskazuje również na coraz większe zainteresowanie wśród cudzoziemców - ofiar handlu ludźmi świadczeniem tego rodzaju pomocy. W związku z tym, istnieje potrzeba dokonania zmiany w istniejącym Porozumieniu poprzez poszerzenie listy jego beneficjentów o kategorię ofiar handlu ludźmi.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Urząd do Spraw Cudzoziemców, Komenda Główna Straży Granicznej.

Termin realizacji: nowelizacja i wdrożenie do końca 2011 r.

14. Zorganizowanie spotkania informacyjnego nt. handlu ludźmi w szczególności do pracy przymusowej dla personelu konsularnego krajów pochodzenia ofiar identyfikowanych w Polsce (zadanie nowe).

Pozytywna ocena uczestników szkolenia zorganizowanego w roku 2010 przez Zespół ds. Handlu Ludźmi DPM MSWiA w ramach projektu Grupy Zadaniowej ds. Handlu Ludźmi Rady Państw Morza Bałtyckiego (TF-THB CBSS) oraz wyrażona konieczność kontynuacji tego typu przedsięwzięć stanowi uzasadnienie dla konieczności organizacji corocznych szkoleń dla personelu konsularnego krajów pochodzenia ofiar handlu ludźmi identyfikowanych w Polsce. Tego typu szkolenie powinno w szczególności skupiać się na możliwości wsparcia ofiar handlu ludźmi do pracy przymusowej. Koncepcja merytoryczna i organizacyjna szkolenia winna być uzgodniona w ramach prac Grupy Roboczej.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Główny Inspektorat Pracy, Komenda Główna Straży Granicznej, Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Termin realizacji: 2012 r.

14.1 Przeszkolenie pracowników placówek konsularnych w zakresie programu „pomocy w dobrowolnym powrocie i reintegracji”, w tym w zakresie postępowania z ofiarami handlu ludźmi i dziećmi bez opieki (zadanie nowe).

W ramach projektu pn. „Zwiększanie efektywności działań w instytucji krajowych w zakresie powrotów” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Powrotów Imigrantów (patrz cz II, pkt 2; Aneks, zał. nr 1, pkt 6) IOM we współpracy z Komendą Główną Straży Granicznej zorganizują cykl warsztatów szkoleniowych dla pracowników placówek konsularnych nt. zasad funkcjonowania programu „pomocy w dobrowolnym powrocie i reintegracji”, w tym postępowania z ofiarami handlu ludźmi i dziećmi bez opieki.

Odpowiedzialni za realizację: Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM) we współpracy z Komendą Główną Straży Granicznej – w zakresie realizacji szkoleń

Termin realizacji: 2011 r., 2012 r.

15. Zorganizowanie szkoleń nt. zjawiska handlu ludźmi dla polskiego personelu konsularnego krajów docelowych dla polskich ofiar handlu ludźmi identyfikowanych za granicą (zadanie nowe).

Z uwagi na wciąż identyfikowane przypadki identyfikacji obywateli polskich jako ofiar handlu ludźmi poza granicami kraju, w tym przypadki ofiar handlu ludźmi do pracy przymusowej, istnieje konieczność organizacji szkolenia dla personelu konsularnego krajów docelowych dla polskich ofiar handlu ludźmi. W szkoleniach należy zwrócić szczególną uwagę na możliwe formy zapewnienia wsparcia ofiar po powrocie do kraju, czy to w ramach pomocy społecznej czy pomocy udzielanej przez Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi. Koncepcja merytoryczna i organizacyjna szkolenia winna być uzgodniona w ramach prac Grupy Roboczej.

Odpowiedzialni za realizację: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Termin realizacji: sukcesywnie w 2011 r. i 2012 r.

16. Podjęcie współpracy ze związkami zawodowymi celem przygotowania związków do profesjonalnego wsparcia cudzoziemców, wobec których dopuszczono się łamania praw pracowniczych, w tym domniemanych ofiar handlu ludźmi (zadanie nowe).

Ze względu na coraz częściej identyfikowane przypadki handlu ludźmi do pracy przymusowej, istotne wydaje się stworzenie możliwości uzyskania przez cudzoziemców podejmujących pracę w Polsce informacji w zakresie przysługujących im praw, w tym praw pracowniczych. Z tego względu niezbędne jest podjęcie współpracy ze związkami zawodowymi celem przeszkolenia ich członków – prawników mogących udzielać porad prawnych, a także informować o zasadach wsparcia dla ofiar handlu ludźmi.

Dodatkowo należy rozważyć możliwość uruchomienia procedury zapisów cudzoziemców do związków zawodowych celem ewentualnej konieczności ochrony ich praw pracowniczych.

Współpraca ze związkami zawodowymi może mieć ponadto charakter kampanii informacyjnej (np. poprzez przygotowanie i dystrybucję ulotki nt. wsparcia udzielanego przez związki zawodowe oraz wsparcia w ramach istniejącego systemu dla ofiar handlu ludźmi).

Odpowiedzialni za realizację: Grupa Robocza, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy ze związkami zawodowymi

Termin realizacji: sukcesywnie w 2011 r. i 2012 r.

Aneks

Załącznik nr. 1

Projekty finansowane ze środków UE/Funduszu Norweskiego				
Nr	Zadanie w Krajowym Planie Działań na lata 2011-2012	Ogólny opis projektu	Źródło finansowania	Czas aplikacji
1.	Działania informacyjne skierowane do obywateli polskich w wybranych krajach rejonu Morza Bałtyckiego (cz. I, pkt 2.3)	Kampania informacyjna polegająca m.in. na przekazywaniu informacji nt. instytucji udzielających wsparcia zarówno w krajach docelowych, jak i w Polsce, informowaniu Polaków o zasadach podjęcia pracy w krajach docelowych oraz o zagrożeniu zjawiskiem handlu ludźmi.	Projekt współfinansowany z funduszy UE lub ze środków z Funduszu Norweskiego (tj. Norweskiego Mechanizmu Finansowego lub Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego).	Aplikacja w roku 2012
2.	Badania naukowe zjawiska handlu ludźmi – badanie nt. zagrożenia handlem ludźmi wśród młodzieży województwa lubuskiego (cz. I, pkt 7.1)	Badanie wśród młodzieży szczególnie zagrożonej handlem ludźmi przeprowadzone w drodze wywiadów bezpośrednich lub ankiety audytoryjnej.	Fundusze strukturalne Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego	Aplikacja w latach 2011 - 2012
3.	Przeszkolenie pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców oraz funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie programu „Pomoc w dobrowolnym powrocie”, w tym w zakresie postępowania z ofiarami handlu ludźmi i dziećmi bez opieki (zadanie nowe) (cz. II, pkt 11)	Projekt ma na celu zorganizowanie cyklu warsztatów szkoleniowych dla funkcjonariuszy SG i pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców nt. zasad funkcjonowania programu pomocy w dobrowolnym powrocie i reintegracji, w tym postępowania z ofiarami handlu ludźmi (począwszy od ich identyfikacji) i dziećmi bez opieki, jak również przetłumaczenie podręcznika IOM nt. bezpośredniej pomocy dla ofiar handlu ludźmi.	Europejski Fundusz Powrotów Imigrantów	Projekt realizowany w latach 2011-2013.

Załącznik nr. 2*

Wyniki postępowań przygotowawczych w sprawach o handel ludźmi w latach 1995–2008				
Rok	Liczba zakończonych postępowań	Liczba spraw zakończonych wniesieniem aktu oskarżenia	Liczba osób	
			oskarżonych	pokrzywdzonych
1995	20	18	43	205
1996	33	26	59	232
1997	37	31	58	163
1998	41	25	64	109
1999	17	14	24	109
2000	43	38	119	172
2001	49	35	71	93
2002	19	11	40	167
2003	45	30	134	261
2004	25	18	39	98
2005	31	19	42	99
2006	26	17	36	126
2007	48	28	62	1021
2008	53	28	78	315
Ogółem	487	338	869	3170

Wyniki postępowań przygotowawczych w sprawach o handel ludźmi w latach 2009–2010				
Rok	Liczba zakończonych postępowań	Liczba spraw zakończonych wniesieniem aktu oskarżenia	Liczba osób	
			oskarżonych	pokrzywdzonych
2009	109	39	79	611
2010	117	40	78	323
Ogółem	226	79	157	934

* Patrz: informacje nt. sposobu gromadzenia danych, s. 1.

WYNIKI POSTĘPOWAŃ PRZYGOTOWAWCZYCH

Dane dot. handlu ludźmi opracowane przez Biuro ds. Przestępczości Zorganizowanej Prokuratury Krajowej

Rok	Liczba ofiar poniżej 15 roku życia
2002	18 osób
2003	21 osób
2004	2 osoby
2005	10 osób w wieku 16 i 17 lat
2006	9 osób
2007	4 osoby w wieku 15 lat i 2 osoby w wieku 16 lat
2008	5 osób w wieku 17 lat i 2 osoby w wieku 16 lat

Dane dot. handlu ludźmi opracowane przez Biuro ds. Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Generalnej

Rok	Liczba ofiar małoletnich (osoby poniżej 18 r.ż.)
2009	66 osób
2010	32 osoby

Załącznik nr. 3

Dane dot. przestępstwa handlu ludźmi opracowane przez Centralny Zespół dw. z Handlem Ludźmi Komendy Głównej Policji

(w roku 2010 – art. 189 a k.k.;
w latach 2004 - 2009 – art. 253 § 1 oraz 204 §4 k.k.)

Rok	Pokrzywdzeni Ogółem	W tym małoletni
2004	44	3
2005	22	-
2006	18	-
2007	860	-
2008	66	-
2009	66	8
2010	25	-

HARMONOGRAM REALIZACJI
KRAJOWEGO PLANU DZIAŁAŃ PRZECIWKO HANDLOWI LUDŹMI NA LATA 2011 – 2012

Część I				
Działania prewencyjne, badania zjawiska				
Nazwa zadania	Nazwa podzadania	Odpowiedzialni za realizację	Termin realizacji	Źródło finansowania
1. Organizacja obchodów Europejskiego Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi (<i>zadanie stałe</i>)	1.1 Zorganizowanie konferencji krajowej nt. handlu ludźmi (<i>zadanie stałe</i>)	MSWiA	październik 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA
	1.2 Organizacja obchodów Europejskiego Dnia Przeciwko Handlowi Ludźmi w szkołach policyjnych i ośrodkach szkolenia Straży Granicznej (<i>zadanie stałe</i>)	szkoły Policji i Straży Granicznej, KGP, KGSG	październik 2011 r., październik 2012 r.	w ramach zadań własnych i środków wymienionych podmiotów
2. Kampania informacyjna dotycząca handlu ludźmi do pracy przymusowej skierowana do osób udających się w poszukiwaniu pracy do krajów UE (<i>zadanie stałe</i>)	2.1 Kampania skierowana do ogółu społeczeństwa (<i>zadanie stałe</i>)	MSWiA, MPiPS, Grupa Robocza	zadanie o charakterze ciągłym	w ramach środków w dyspozycji MSWiA i MPiPS
	2.2 Szkolenia dla pracowników urzędów pracy (<i>zadanie nowe</i>)	MSWiA	2012 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA
	2.3 Wydanie publikacji nt. handlu ludźmi adresowanej do pracowników urzędów pracy (<i>zadanie nowe</i>)	MPiPS	I poł. 2011 r.	w ramach środków w dyspozycji MPiPS
	2.4 Działania informacyjne skierowane do obywateli polskich w wybranych krajach rejonu Morza Bałtyckiego (<i>zadanie nowe</i>)	MSWiA we współpracy z partnerami zagranicznymi	opracowanie koncepcji kampanii i aplikowanie o fundusze UE/środki z Funduszu Norweskiego – (tj. Norweskiego Mechanizmu Finansowego lub Mechanizmu Finansowego Obszaru Europejskiego Gospodarczego). 2012 r.	W ramach programu współfinansowanego ze środków UE lub środków z Funduszu Norweskiego (tj. Norweskiego Mechanizmu Finansowego lub Mechanizmu Europejskiego Obszaru Gospodarczego). (wkład własny z rezerwy celowej budżetu państwa, część 83, poz. 8 – część C).

3. Kampania informacyjna dotycząca handlu ludźmi do pracy przymusowej skierowana do osób przybywających do Polski celem podjęcia pracy (zadanie stałe)		MSWiA, MPiPS, MSZ, GIP	zadanie o charakterze ciągłym	w ramach środków w dyspozycji wymienionych podmiotów.
4. Opracowanie corocznych raportów na temat handlu ludźmi w Polsce (zadanie stałe)		MSWiA	I poł. 2011 r. I poł. 2012 r.	w ramach zadań własnych i środków MSWiA
5. Opracowanie metodyki gromadzenia ilościowych danych o zjawisku handlu ludźmi (zadanie częściowo zrealizowane w poprzednim Programie)	5.1 Wdrożenie nowego wzoru karty statystycznej (zadanie nowe)	MS	I poł. 2012 r.	w ramach zadań własnych MS
	5.2 Przygotowanie przez Prokuraturę Generalną rocznych opracowań danych statystycznych nt. wszczętych, prowadzonych i zakończonych postępowań w sprawach o handel ludźmi (zadanie stałe)	Prokuratura Generalna	I poł. 2011 r. I poł. 2012 r.	w ramach zadań własnych Prokuratury Generalnej
	5.3 Przygotowywanie przez MSWiA zestawienia danych nt. Polaków pokrzywdzonych przestępstwem handlu ludźmi poza granicami kraju zbieranych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz Główny Inspektorat Pracy (zadanie nowe)	MSWiA we współpracy z MSZ i GIP	I poł. 2011 r. I poł. 2012 r.	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
	5.4 Przygotowanie przez MSWiA zestawienia danych nt. ofiar handlu ludźmi na terenie Polski w oparciu o informacje z Krajowego Centrum Interwencyjno – Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi oraz instytucji i organizacji wspierających ofiary handlu ludźmi (zadanie nowe)	MSWiA we współpracy z KCIK, MPiPS oraz organizacjami pozarządowymi	I poł. 2011 r. I poł. 2012 r.	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
6. Opracowywanie rocznych analiz jakościowych dotyczących przestępstwa handlu ludźmi oraz efektywności jego ścigania (zadanie stałe)		MSWiA	II poł. 2011 r. II poł. 2012 r.	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
7. Wspieranie merytoryczne, organizacyjne i finansowe (w zależności od posiadanych środków budżetowych) badań nad zjawiskiem handlu ludźmi. Wykorzystanie do tych celów środków m.in. z programów Unii Europejskiej (zadanie stałe)	7.1 Badania naukowe zjawiska handlu ludźmi (zadanie stałe)	Instytucje reprezentowane w Zespole ds. Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi w zakresie opracowania koncepcji badań: MSWiA, ośrodek naukowy we współpracy z organizacjami pozarządowymi	2011 r.	w ramach funduszy strukturalnych MNiSW
	7.2 Ogłoszenie przez MSWiA konkursu na pracę magisterską na temat handlu ludźmi (zadanie nowe)	MSWiA	ogłoszenie konkursu – 2011 r. rozstrzygnięcie konkursu – 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA
8. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej handlu ludźmi skierowanej do młodzieży szkolnej (zadanie stałe)	8.1 Zajęcia nt. handlu ludźmi skierowane do młodzieży z terenów zagrożonych bezrobociem czy o dużej migracji zarobkowej (akcja winna objąć także większe miasta) (zadanie stałe)	kuratoria oświaty przy wsparciu MEN i MSWiA	wiosna 2011 r., wiosna 2012 r.	w ramach zadań własnych i środków wymienionych podmiotów
	8.2 Szkolenia pedagogów (zadanie stałe)	MSWiA przy współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie koncepcji zawartości merytorycznej szkoleń; organizacja: MEN, kuratoria oświaty	2012 r.	w ramach zadań własnych i środków wymienionych podmiotów

	8.3 Kolejne wydanie komiksu Rady Europy pt. „Nie jesteś na sprzedaż” przeznaczonego dla młodzieży (zadanie stałe)	MSWiA	2011 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA
	8.4 Kolejna edycja konkursu dla młodzieży (zadanie stałe)	MSWiA	wiosna 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA
9. Działania prewencyjne w ramach przygotowań do Euro 2012 (zadanie nowe)	9.1 Stworzenie możliwości wsparcia większej liczby ofiar handlu ludźmi w trakcie trwania Euro 2012 (zadanie nowe)	MSWiA, organizacja realizująca zadanie	opracowanie koncepcji działań – do 30.06.2011 r. realizacja zadania – 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA - zwiększenie środków w 2012 r.
	9.2 Kampania informacyjna skierowana do potencjalnych ofiar handlu ludźmi oraz ogółu społeczeństwa (zadanie nowe)	MSWiA, KGP przy współpracy z instytucjami reprezentowanymi w Zespole ds. Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, organizatorami Mistrzostw i władzami samorządowymi miast/ województw	opracowanie koncepcji działań – do 30.06.2011 r. realizacja zadania – 2012 r.	w ramach zadań własnych i środków wymienionych podmiotów
	9.3 Przygotowanie służb do identyfikacji ofiar handlu ludźmi (zadanie nowe)	MSWiA przy współpracy z instytucjami reprezentowanymi w Zespole ds. Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, organizatorami Mistrzostw i władzami samorządowymi miast/ województw	opracowanie koncepcji działań – do 30.06.2011 r. realizacja zadania – 2012 r.	w ramach zadań własnych i środków wymienionych podmiotów
Część II Poprawa skuteczności działań				
1. Analiza stanu prawnego pod kątem implementacji dyrektywy w sprawie zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi oraz ochrony ofiar (zadanie nowe)		MS we współpracy z MSWiA	2011 r.	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
2. Analiza zasadności projektów zmian prawnych mających na celu zapewnienie efektywnego ścigania sprawców handlu ludźmi oraz zabezpieczenie praw ofiar (zadanie nowe)	2.1 Problem niekaralności ofiar handlu ludźmi (zadanie nowe)	MS	opracowanie analizy i przygotowanie propozycji nowelizacji przepisów – 2011 r.	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
	2.2 Zastosowanie zakupu kontrolowanego (zadanie nowe)	KGSG, KGP	KGSG – w zakresie trwających prac nad nowelizacją Ustawy o Straży Granicznej. KGP – rozpoczęcie prac w I poł. 2011 r.	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów

3. Nowelizacja Ustawy o świadku koronnym (zadanie nowe)	3.1 Nowelizacja ustawy w celu umożliwienia jej zastosowania także w sytuacji, gdy przestępstwo handlu ludźmi nie zostało popełnione w ramach zorganizowanej grupy przestępczej (zadanie nowe)	MS, KGP	2011 r. – analiza przepisów Ustawy o Policji i Ustawy o świadku koronnym (MS), opracowanie opinii (KGP) 2012 r. – projekt nowelizacji ww. ustaw - MS	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
	3.2 Analiza Ustawy o świadku koronnym oraz Ustawy o Policji pod kątem stworzenia możliwości opracowania policyjnego programu ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi (zadanie nowe)	MS, KGP	2011 r. – analiza przepisów Ustawy o Policji i Ustawy o świadku koronnym (MS), opracowanie opinii (KGP) 2012 r. – projekt nowelizacji ww. ustaw - MS	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
4. Nowelizacja przepisu art. 1 ust.2 pkt 4 Ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej poprzez objęcie właściwością Straży Granicznej zwalczania przestępstwa handlu ludźmi (zadanie niezrealizowane w poprzednim Planie)		KGSG, MSWiA	2011 r.	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
5. Zainicjowanie, w formie pilotażu, wojewódzkich zespołów ds. handlu ludźmi z udziałem przedstawicieli wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich, inspekcji pracy, Policji, Straży Granicznej, organizacji pozarządowych (zadanie stałe)		MSWiA we współpracy z właściwymi urzędami wojewódzkimi i instytucjami wchodzącymi w skład zespołów	2011 r. 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA
6. Wzmocnienie struktur wojewódzkich ulokowanych w Wydziałach Kryminalnych KWP/KSP zajmujących się zagadnieniem handlu ludźmi (zadanie niezrealizowane w poprzednim Planie)		KGP, komendanci wojewódzcy Policji (w zależności od aktualnej sytuacji kadrowej zespołów)	w okresie 2011-2012	w ramach środków w dyspozycji wymienionych podmiotów
7. Wzmocnienie etatowe struktur wydziałów prewencji KWP/KSP zajmujących się zagadnieniem handlu ludźmi (zadanie nowe)		KGP, komendanci wojewódzcy Policji (w zależności od aktualnej sytuacji kadrowej wydziałów prewencji)	w okresie 2011-2012	w ramach środków w dyspozycji wymienionych podmiotów
8. Szkolenia Policji i Straży Granicznej (zadanie stałe)	8.1 Zorganizowanie warsztatów szkoleniowych dla koordynatorów i członków zespołów w komendach wojewódzkich Policji oraz koordynatorów w oddziałach Straży Granicznej celem wymiany doświadczeń i informacji (zadanie stałe)	KGSG, KGP, Grupa Robocza	2011 r. 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji wymienionych podmiotów

	8.2 Wdrażanie w Policji kompleksowego systemu szkoleń na temat handlu ludźmi (zadanie stałe)	KGP – analiza potrzeb szkoleniowych wydziałów kryminalnych oraz wydziałów prewencji KWP/KSP; KGP, komendanci wojewódzcy /Komendant KSP, szkoły Policji – organizacja szkoleń dla wydziałów kryminalnych oraz wydziałów prewencji KWP/KSP	zadanie stałe	w ramach zadań własnych i środków wymienionych podmiotów
	8.3 Wdrażanie systemu szkoleń i doskonalenia zawodowego dla koordynatorów i funkcjonariuszy Straży Granicznej z pionu operacyjno-śledczego, pionu granicznego i do spraw cudzoziemców (zadanie stałe)	KGSG	zadanie stałe	w ramach środków w dyspozycji KGSG
	8.4 Szkolenie dla przedstawicieli (zarówno funkcjonariuszy Straży Granicznej, jak i pracowników cywilnych) strzeżonych ośrodków lub aresztów w celu wydalenia w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi (zadanie nowe)	KGSG we współpracy z MSWiA oraz organizacjami pozarządowymi	2011 r. 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji KGSG
9. Szkolenie sędziów i prokuratorów w zakresie problematyki handlu ludźmi, w szczególności dziećmi (zadanie stałe)		Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury	2011 r., 2012 r. – w zależności od możliwości organizacyjnych i finansowych	w ramach środków w dyspozycji KSSiP
10. Przeszkolenie pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców przeprowadzających wywiady z osobami ubiegającymi się o status uchodźcy i pracujących w Ośrodkach dla Uchodźców w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi (zadanie stałe)		Uds.C	2011 r. 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji Uds.C
11. Przeszkolenie pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców oraz funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie programu „Dobrowolne powroty”, w tym w postępowania z ofiarami handlu ludźmi i dziećmi bez opieki (zadanie nowe)		IOM we współpracy z KGSG oraz Uds.C – w zakresie realizacji szkoleń. IOM – w zakresie tłumaczenia podręcznika	2011 r. 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji wymienionych podmiotów
12. Zorganizowanie szkolenia dla inspektorów pracy nt. zjawiska handlu ludźmi do pracy przymusowej (zadanie stałe)		GIP we współpracy z MSWiA, KGSG i organizacją pozarządową odpowiedzialną za prowadzenie KCIK	sukcesywnie w 2011 r. i 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji GIP
12.1 Organizacja corocznych spotkań przedstawicieli Straży Granicznej i Państwowej Inspekcji Pracy zaangażowanych w realizację kontroli legalności zatrudnienia na terytorium RP (zadanie stałe)		GIP, KGSG	sukcesywnie w I kwartale 2011 r. i I kwartale 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji GIP i KGSG
13. Wzmocnienie współpracy z instytucjami właściwymi do zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi z krajów pochodzenia, tranzytowych i krajów docelowych – z polskiego punktu widzenia – w celu wymiany doświadczeń, najlepszych praktyk i informacji na temat zmian zachodzących w zjawisku handlu ludźmi (zadanie stałe)		Zespół ds. Handlu Ludźmi DPM MSWiA, instytucje wchodzące w skład Grupy Roboczej	w zależności od ustaleń z partnerami zagranicznymi	np. w ramach programu polskiej pomocy zagranicznej, programów UE itp.

13.1 Seminarium eksperckie zorganizowane w ramach Prezydencji RP pn. „Modele zarządzania w zakresie zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi w krajach UE i krajach Partnerstwa Wschodniego. Możliwości rozwoju współpracy” (zadanie nowe)		Zespół ds. Handlu Ludźmi DPM MSWiA	listopad/grudzień 2011 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA
Część III Wsparcie i ochrona ofiar				
1. Wprowadzenie nowych rozwiązań dotyczących legalizacji i warunków pobytu ofiar handlu ludźmi – obywateli państw trzecich (zadanie niezrealizowane w poprzednim Planie)		Uds.C, DPM MSWiA, KGSG	w ramach prac nad nową ustawą o cudzoziemcach	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
2. Udoskonalenie modelu wsparcia/ochrony obywatela polskiego – ofiary handlu ludźmi. Analiza praktyki działania oraz przepisów odnoszących się do wsparcia obywateli polskich – ofiar handlu ludźmi (zadanie stałe)		Grupa Robocza, MPiPS, MSZ we współpracy z organizacjami pozarządowymi	I poł. 2011 r.	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
3. Opracowanie i wdrożenie modelu wsparcia/ochrony dziecka – ofiary handlu ludźmi (zadanie stałe)	3.1 Ustanowienie sieci bezpiecznych placówek przygotowanych do udzielenia specjalistycznej pomocy i zapewniających kompleksową opiekę małoletnim zidentyfikowanym jako ofiary handlu ludźmi (zadanie stałe) 3.2 Opracowanie materiałów instruktażowych (kwestionariusz identyfikacyjny, wskazówki dla przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, algorytm postępowania dla funkcjonariuszy wspomagających identyfikację małoletnich ofiar oraz zapewnienie im właściwej ochrony (zadanie nowe) 3.3 Ustanowienie systemu szkoleń dla funkcjonariuszy oraz pracowników pomocy społecznej, celem zwiększenia świadomości nt. zjawiska handlu dziećmi oraz mechanizmów ochrony ofiar tego przestępstwa (zadanie stałe)	MSWiA we współpracy z KGP, KGSG, MPiPS, Prokuraturą Generalną oraz organizacjami pozarządowymi	sukcesywnie w 2011 i 2012 r.	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
4. Specjalistyczne szkolenia dla pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, oraz dla rodzin zastępczych w zakresie identyfikacji dzieci – ofiar handlu ludźmi, interwencji kryzysowej oraz zasad współdziałania z innymi instytucjami w ramach systemu wsparcia ofiar handlu ludźmi (zadanie stałe)		MSWiA, MPiPS we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz powiatowymi centrami pomocy rodzinie	sukcesywnie, do końca 2012 r.	w ramach środków MPiPS przewidzianych na działalność szkoleniową
5. Aktualizacja modelu wsparcia/ochrony ofiary handlu ludźmi – cudzoziemca (zadanie stałe)	5.1. Wprowadzenie zmian w obowiązującym „Algorytmie postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi” (zadanie nowe)	Grupa Robocza, MSWiA, KGP, KGSG, Uds.C, Prokuratura Generalna, MS	dostosowanie modelu – po wejściu w życie znowelizowanej Ustawy o cudzoziemcach opracowanie narzędzia wspomagającego	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów

			identyfikację ofiar i pilotażowe wdrożenie – 2011 r.	
	5.2 Opracowanie i wdrożenie formularza - zgłoszenia ofiary handlu ludźmi (<i>zadanie nowe</i>)	Grupa Robocza we współpracy z MSWiA, KGP, KGSG	2011 r.	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
	5.3 Opracowanie narzędzi (np. w formie kwestionariusza) ułatwiających identyfikację ofiar handlu ludźmi, uwzględniających charakterystykę różnych form wykorzystania oraz ich pilotażowe wdrożenie w wybranych województwach (<i>zadanie nowe</i>)	Grupa Robocza, MSWiA, KGP, KGSG we współpracy z organizacjami pozarządowymi	opracowanie narzędzia wspomagającego identyfikację ofiar i pilotażowe wdrożenie – 2011 r.	w ramach zadań własnych wymienionych podmiotów
6. Aktualizacja wskazówek metodycznych dla prokuratorów prowadzących lub nadzorujących postępowania przygotowawcze w sprawach dotyczących handlu ludźmi (<i>zadanie nowe</i>)		Prokuratura Generalna	II kw. 2011 r.	w ramach zadań własnych Prokuratury Generalnej
7. Popularyzacja i wdrażanie modelu reintegracji ofiary handlu ludźmi, monitorowanej i wspieranej przez profesjonalne służby socjalne i organizacje pozarządowe (<i>zadanie stałe</i>)		MPiPS	zadanie stałe	w ramach środków MPiPS przewidzianych na działalność szkoleniową
8. Analiza ram prawnych możliwości ubiegania się o kompensatę przez ofiary handlu ludźmi pod kątem koniecznych zmian prawnych i systemowych oraz działania mające na celu podnoszenie świadomości zarówno wśród profesjonalistów, jak i osób ubiegających się o kompensatę (<i>zadanie nowe</i>)		Fundacja La Strada we współpracy z Grupą Roboczą	w okresie 2011-2012	w ramach projektu „COMP.ACT – European Action for Compensation for Trafficked Persons”
9. Ustanowienie standardów, jakie winny spełniać organizacje pozarządowe i inne instytucje zdolne i uprawnione do udzielania pomocy ofiarom/świadkom handlu ludźmi (<i>zadanie niezrealizowane w poprzednim Programie</i>)		MSWiA – zlecenie analizy MSWiA we współpracy z MPiPS – opracowanie dokumentu na podstawie sporządzonej analizy	II poł. 2011 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA w ramach zadań własnych MSWiA i MPiPS (realizacja zadania na tym etapie nie będzie stanowić podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa).
10. Ustanowienie standardów bezpiecznej placówki, w której mogą być umieszczane ofiary handlu ludźmi (<i>zadanie nowe</i>)		MSWiA – zlecenie analizy	II poł. 2011 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA

		MSWiA we współpracy z MPiPS – opracowanie dokumentu na podstawie sporządzonej analizy		w ramach zadań własnych MSWiA i MPiPS (realizacja zadania na tym etapie nie będzie stanowić podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa).
11. Specjalistyczne szkolenia dla pracowników pomocy społecznej, przede wszystkim kadry ośrodków interwencji kryzysowej w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi, interwencji kryzysowej oraz zasad współdziałania z innymi instytucjami (zadanie stałe)		MPiPS – realizacja szkoleń	sukcesywnie, do końca 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji MPiPS
12. Kontynuacja i rozwój koncepcji kompleksowego zabezpieczenia potrzeb ofiar i ofiar/świadków handlu ludźmi – Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi (zadanie stałe)		MSWiA	2011 r. i 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA- zwiększenie środków w 2012 r.
12.1 Szkolenie dla pracowników organizacji pozarządowych w zakresie wspierania ofiar handlu ludźmi (zadanie nowe)		MSWiA we współpracy z organizacjami pozarządowymi	2012 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA
13. Wdrożenie znowelizowanego Porozumienia między Ministrem SWiA a Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji w sprawie współpracy w zakresie dobrowolnych powrotów cudzoziemców opuszczających terytorium RP (zadanie nowe)		MSWiA, Uds.C, KGSG	nowelizacja i wdrożenie do końca 2011 r.	w ramach środków w dyspozycji IOM, SG, Uds.C i MSWiA
14. Zorganizowanie spotkania informacyjnego nt. handlu ludźmi w szczególności do pracy przymusowej dla personelu konsularnego krajów pochodzenia ofiar identyfikowanych w Polsce (zadanie nowe).		MSWiA, GIP, KGSG, MSZ	2012 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA
14.1 Przeszkolenie pracowników placówek konsularnych w zakresie programu „pomocy w dobrowolnym powrocie i reintegracji”, w tym w zakresie postępowania z ofiarami handlu ludźmi i dziećmi bez opieki (zadanie nowe)		IOM we współpracy z KGSG – w zakresie realizacji szkoleń	2011 r. 2012 r.	Europejski Fundusz Powrotu Migrantów
15. Zorganizowanie szkoleń nt. zjawiska handlu ludźmi dla polskiego personelu konsularnego krajów docelowych dla polskich ofiar handlu ludźmi identyfikowanych za granicą (zadanie nowe)		MSWiA, MSZ	sukcesywnie w 2011 r. i 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji MSWiA i MSZ
16. Podjęcie współpracy ze związkami zawodowymi celem przygotowania związków do profesjonalnego wsparcia cudzoziemców, wobec których dopuszczono się łamania praw pracowniczych, w tym domniemanych ofiar handlu ludźmi (zadanie nowe)		Grupa Robocza, MSWiA we współpracy ze związkami zawodowymi	sukcesywnie w 2011 r. i 2012 r.	w ramach środków w dyspozycji związków zawodowych